

ΕΣΤΙΑ

ΤΟΜΟΣ ΕΝΝΑΤΟΣ

1880

[ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ—ΙΟΥΝΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡ. 6.—ΔΕΔΕΜ. ΦΡ. 8.

ΑΘΗΝΗΣΙ

Γραφείον τῆς Ἑστίας: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

1880

1239

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἀνατροφή, ἐκπαίδευσις.

Βιβλικά ἐταιρεία ἐν Ἀμερικῇ 399. Μουσική (Ἡ) καὶ ἡ ἐκπαίδευσις 207. Παιδαγωγός καὶ βασιλόπαις 318.

Ἀρχαιολογικά.

Ἑρμῆς τοῦ Πραξιτέλου 193. Ὁ Πλούταρχος καὶ τὸ πετρέλαιον 64. Περὶ τῶν ἀρχαιολογικῶν ἔργων τῆς ἐν Ἀθῆναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας ἐν ἔτει 1879, 52.

Βιογραφίαι.

Βάγνερ (Γουλιέλμος) 259. Βαδιγτώων 13. Δυμάς (Ἀλέξανδρος) ὁ υἱὸς 202. Ἐδισὼν 135. Κάρη (Εὐανθία) 369. Κάρπεντερ (Μαρία) 297. Μαλὸ (Ἐκτωρ) 131. Μόλτκε 255. Μουστοξύδης (Ἀνδρέας) 321. Παλάσκας (Λεωνίδα) 129. Τισσανδιῆ (Γαστών) 360. Φάρδαχ (Φίλιππος) 125.

Γεωργικά, βιομηχανικά, ἐμπορικά, δημόσια ἔργα.

Ἀκρίδων (Χρῆσις τῶν) ἐν Ἀμερικῇ 384. Εὐκλὼν (Τὸ) λεμονάκι ἐν Ἀνδρῶν 399. Καρφοδελωνῶν (Ἐργοστάσια) ἐν Βέρμινγκαμ 320. Κοιλιάρια, μαχαίρια, περόνια, 26. Μαργαριτῶν (Περί) 78. Ὀνίσκου (Ἀλιεῖα τοῦ) 16. Περιλαίμια (Χάρτινα) κατασκευαζόμενα ἐν Ἀμερικῇ 400. Ραπτομηχανῶν (Ἐμπόριον) ἐν Ἀμερικῇ 63. Σιδηρόδρομοι (Ἐναέριοι) ἐν Ἀμερικῇ 399. Τέλου (Νέα βιομηχανικὴ χρῆσις τῆς) 141.

Γεωγραφία καὶ περιηγήσεις.

Ἀδυσσινίφ (Περιοδεία Ἑλλήνος Προξένου ἐν) 62. Ἀνακάλυψις τῆς βορειανατολικῆς διαβάσεως ἐξ Εὐρώπης εἰς τὸν Μέγαν Ὀκεανὸν 220. Λουτράκιον (Τὸ) 377. Μαδουρή (Ἡ) 340. Ρεϊνῆχ (Ἐκ τῆς ἐν τῇ Ἀνατολῇ περιηγήσεως τοῦ) 194, 209, 225, 242.

Ἐπιστημονικά.

Ἄνεμος; (Τί ἐστίν) 123. Ἀνθρωπογενέων (Ἡ) 205. Βαρομετρικαὶ παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ἀτμοσφαιρικῶν μεταβολῶν 192. Βρεφῶν (Περὶ τοῦ βάρους τῶν) 319. Βρογχίς (Τεχνητὴ παραγωγή) 255. Γοθάρδου (Ἡ διὰ τῆσις τοῦ ἁγίου) 251. Ἐγγεήρησις (Περίεργος χειρουργικὴ) 269. Ἐδισῶν (Ἡ ἤλεκτρικὴ λυχνία τοῦ) 108. Ἐπιστήμη (Οἱ μάρτυρες τῆς) 361. Ζωόφωνον (Τὸ) 304. Μνημονικοῦ (Περὶ) 140. Ὄφθαλμῶν (Βαφῆ τῶν) 301. Πάλη ἐν τῷ βυθῷ τῆς θαλάσσης 267. Πλοίων (Περὶ ὑποβρυχίων) 185. Πηγῶν (Νοσημόσυνη τῶν) 301. Πτερωτοί (Οἱ) μέθυσοι 267. Στερέωμα (Διατὶ φαίνεται τὸ) κυανόν; 28. Τηλεφώνου (Ἐφαρμογὰ) 192, 224. Ὑδατος (Ἐξήκοντα ὥρας ἐντός τοῦ) 300. Φαλακρότης (Πρώρος) 144. Φασιανός μὲ ἐύλινον πόδα 382. Χλωροφόρμιον 71. Φιλαρσεκίας (Περὶ) καὶ τῶν εξαπτόντων τὸ πάθος τοῦτο αἰτίων 169. Φιλοδοξίαν (Ἄφορμα ἐξάπτουσαι τὴν) 70.

Ἦθη καὶ ἔθιμα.

Γενεὴ (Ἑορτὴ ἔθνικὴ ἐν) 75. Γροελανδῶν (Ἦθη) 30. Κινέζων (Τὰ ἔθνη τῶν) 24. Νεκροταφεῖα (Θουρικὰ) 155. Νεκρῶν (Ἡ ἑορτὴ τῶν) ἐν Νεαπόλει 150. (Ἡ κατὰ τὴν Πεντηκοστὴν ἑορτὴ τῶν) ἐν τοῖς δήμοις Δωρίου καὶ

Ἀθλῶνος 367. Πορτογαλίφ (Ἔθιμα χωρικῶν ἐν) 80. Χαίρετωσι (Πῶς) οἱ διάφοροι λαοὶ 48.

Καλλιτεχνία.

Ἄοιδου (Ἐντυπώσεις) 15. Δονάτου (Ἡ ἔκταλις τοῦ Ἀγίου) 264. Δραματικὸς (Ὁ) χορὸς τῆς Πετροπόλεως 300. Ἐρνάνη (Ἡ πεντηκονταετηρίς τοῦ) 187. Καλλιτέχναι (Πῶς μουσουργεῖσι διάφοροι) 398. Κλειδοκύμαλον (Συμβολαὶ πρὸς τοὺς σπουδάζοντας) 32. Χρώματα (Τὰ) καὶ ἡ διάφορος αὐτῶν ἔκφρασις 155.

Κοινωνικά, πολιτικὰ, στατιστικὴ.

Ἀγαθοεργῶν καταστημάτων (Σημειώσεις περὶ) παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς 139. Ἀγόρευσις (Μακροτάτη) 269. Ἀβρώστων (Σημειώσεις περὶ τῆς κατὰ διαφόρους ἐποχῆς περιθάλψεως τῶν) 89. Βασιλικοὶ (Τίτλοι) 399. Γάμου (Περὶ) 383. Γεώργιος (Ὁ βασιλεὺς) ἐπίτιμος πολίτης 397. Γυναικείου (Ἡ ἀντιπρόσωπος τοῦ) φύλου 17. Γυναικῶν (Ἐθνικὴ ἐπίδειξις) ἐν Μαντσέστερ 64. Δάνεια (Τὰ) ἀπάντων τῶν κρατῶν τῆς ὑψηλίου 64. Διακονισσῶν (Περὶ συστάσεως ἀδελφότητος ἑλληνίδων) 34. Δίκη (Δραματικὴ) 303. Δισεκατομύριον (Τί ἐστὶ τὸ) 381. Ἐπαιτικὴ ἐταιρεία 27. Ἐφημερίδων (Οἱ νεοφόροι τῶν ἀγγλικῶν) 317. Θεάτρα (Τὰ) ἐν Ἰαπωνίᾳ 299. Κακὴ (Ἡ) σκέψις εἶνε ὁ πρόλογος τῶν κακῶν πράξεων. 266. Κλεπτῶν (Τὸ συμπόσιον τῶν) 286. Κρήτης (Περὶ τοῦ Ἄρμωστοῦ τῆς, ἐν ἔτει 1823, 33. Κροῖσσι (Ὁ σημερινὸς) 16, 384. Κυβέρνησις (Ἐθνη) 224. Λόγια γυναικῆς ἐν Γαλλίᾳ 31. Νησιωτῶν (Περὶ ἀποδημίας τῶν) εἰς τὸ ἰξωτερικόν 396. Οἰκονομίας (Περὶ τῆς ἐπὶ τῆς) ἐπιτροπῆς ἐπὶ ἐπαναστάσεως 209. Παιδίων (Περὶ τῆς μεγάλης ὀνησιμότητος) 400. Πληθυσμὸς τῆς Εὐρώπης 382. Πρόεδρος δημοκρατίας τιθέμενος ὑπὸ κράτησιν 256. Προϋπολογισμοὶ ἐδρωπαϊκῶν κρατῶν 110. Σιδηρίαν (Ἡ εἰς) αἰσφυγία 14. Σιδηροδρομικαὶ γραμμαὶ (Αἱ καθ' ἅπασαν τὴν οὐκουμένην) 399. Φιλανθρωπικῆς (Περὶ τῆς) ἐταιρίας ἐν ἔτει 1824, 97. Χίτων (Περὶ τῆς ἐπιτροπῆς τῶν) ἐν Σῶρῳ, ἐπὶ ἐπαναστάσεως 241.

Πρακτικαὶ γνώσεις.

Γάνωμα μαγειρικῶν σκευῶν 272. Ἐλαίου (Μέσον ἐξαλείψεως τῶν κηλίδων τοῦ) ἐπὶ τῶν πατωμάτων 304. Λουτρῶν (Ἐν) δι' ἐνὸς ποτηρίου ὕδατος 176. Μέτρον (Πρόχειρον) 320. Πυγιομένοις (Βοήθεια τοῖς) 400. Ποδῶν (Προφυλακτικὸν μέσον κατὰ τοῦ ψύχους τῶν) 48. Πυρτιδοῦ (Πρόχειρος τρόπος τοῦ δοκιμάζειν τὴν) 128. Ὑδωρ (Μέσον τοῦ ν' ἀπολαμβάνη τις καθαρὸν καὶ ἀβλαβές) πρὸς πόσιν 384. Χρυσοῦ (Μέσον δοκιμῆς τῆς γνησιότητος τοῦ) 224.

Ἑγιγενή.

Ἄγγουριῶν (Συναγὴ ἱατροῦ περὶ τῆς χρήσεως τῶν) 368. Ἐμβολιασμὸς (Ὁ) καὶ αἱ προλήψεις 141. Κομμωτικὴ (Ἡ) τέχνη καὶ ἡ ὕγιενή 240. Μυωπίας (Κυρία αἰτία τῆς) 160. Ὁμελέττα (Ἡ) ὑπὸ ὕγιενῆν ἔποψιν 208. Φωτὸς (Περὶ τεχνητοῦ) 64. Ψύχους (Τὰ ἀντιφάρμακα τοῦ) 96. Ὄν (Τὸ) ὑπὸ ὕγιενῆν ἔποψιν 256.

Φιλολογία, ἠθολογία, φιλοσοφία.

Ἀθηναϊκὰ ἐπιστολαὶ 60, 76, 93, 123, 142, 158,

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ένατος Σύνδρομη ἔτησι: Έν' Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. - Αἰσθητικὰ ἔχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου τούτου ἔτους καὶ εἰς ἔτησι - Γραφεῖον τῆς Διοικήσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. 6 Ἰανουαρίου 1880

ΥΓΕΙΟΑΣΤΥΝΟΜΕΙΟΥ ΛΕΩΝΙΔΙΟΥ

ἐπὶ ἐπαναστάσεως.

[Έκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

ΚΙΝΕΖΟΥ ΠΑΘΗΜΑΤΑ ΕΝ ΚΙΝΑΙ

Μυθιστορία Ἰουλίου Βέρν. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου

Συνήχη· ἰδί σελ. 817.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'

Ὅπου ὁ Κιν-Φὸ καθίσταται ὁ διασημώτατος ἄνθρωπος τοῦ Οὐρανίου Κράτους.

Έν τούτοις ὁ Βάγγ δὲν εὐρίσκετο.

Ὁ Κιν-Φὸ ἤρχιζε ν' ἀγανακτῆ ὅτι ἤναγκάζετο νὰ μένῃ ἀργός, μὴ δυνάμενος τοῦλάχιστον νὰ τρέξῃ κατόπιν τοῦ φιλοσόφου. Τοῦτο δὲ ἀνησύχει ἐπίσης καὶ τὸν κύριον πράκτορα τῆς Ἐκατοντούτιδος. Σκεφθεὶς τὸ κατ' ἀρχὰς ὅτι τὸ πρᾶγμα δὲν ἦτο σπουδαῖον, ὅτι ὁ Βάγγ δὲν ἤθελεν ἐκπληρώσει τὴν ὑπόσχεσίν του, ὅτι καὶ εἰς αὐτὴν ἔτι τὴν Ἀμερικὴν δὲν θὰ ἐπετρέποντο τοιαῦται φρενοτροπίαι, κατήντησεν ἐπὶ τέλος νὰ σκεφθῆ ὅτι οὐδὲν ἦτο ἀδύνατον εἰς τὸν παράδοξον ἐκεῖνον τόπον, ὅστις ὀνομάζεται Οὐράνιον Κράτος. Συνεμερίσθη δὲ οὕτω τὴν γνώμην τοῦ Κιν-Φό, ὅτι, ἂν δὲν κατωρθοῦτο ν' ἀνευρεθῆ ὁ φιλόσοφος, ἤθελεν οὗτος βεβαίως τηρήσει τὸν λόγον του. Ἡ ἀφάνειά του μάλιστα ἐνεδείκνυεν, ὅτι σκοπὸς του ἦτο νὰ προβῆ εἰς ἔργον ἀπροσδόκητος, ταχύς καὶ κεραυνοβόλος, καὶ ἀποθέτων ἐπὶ τοῦ θύματός του τὴν ἐπιστολὴν αὐτοῦ, νὰ ἐμφανισθῆ εἰς τὰ γραφεῖα τῆς Ἐκατοντούτιδος, ἵνα πληρωθῆ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ ἀσφαλισθὲν κεφάλαιον.

Έπρεπε λοιπὸν νὰ εἰδοποιηθῆ ὁ Βάγγ ἄλλ' εἰδοποίησις ἀπ' εὐθείας ἦτον ἀδύνατος.

Ἦναγκάσθη ἐπομένως ὁ ἐντιμὸς Κ. Γουλιέλμος I. Βίδουλφ νὰ μεταχειρισθῆ τὰ ἔμμεσα δη-

μοσιογραφικὰ μέσα, καὶ ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν παντοῖαι εἰδοποιήσεις ἐπλήρωσαν τὰς στήλας τῶν κινεζικῶν ἐφημερίδων, τηλεγραφήματα δ' ἀπεστάλησαν πρὸς τὰς ξένας ἐφημερίδας τῶν δύο κόσμων.

Ἡ Τσιγγ-Πάο, ἐπίσημος τοῦ Πεκίνου ἐφημερίς, τὰ κινεζικὰ φύλλα τοῦ Σάγγ-Χαί καὶ τοῦ Χόγγ-Κόγγ, αἱ μᾶλλον διαδεδομέναι ἐφημερίδες τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς βορείου καὶ νοτίας Ἀμερικῆς ἐπανελάβον μετρίαν κόρον τὴν ἐπομένην ἀγγελίαν:

«Ὁ Κύριος Βάγγ, ἐκ Σάγγ-Χαί, παρακαλεῖται νὰ θεωρήσῃ ὡς μὴ γενομένην τὴν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Κ. Κιν-Φὸ συμφωνίαν τῆς 2 ἠλξάντος Μαΐου, διότι ὁ Κ. Κιν-Φὸ μίαν καὶ ἡμόνην σήμερον ἔχει ἐπιθυμίαν, ν' ἀποθάνῃ ἐκατοντούτης».

Τὴν παράδοξον δὲ ταύτην εἰδοποίησιν παρεκολούθησε μετ' ὀλίγον ἡ ἐπομένη, πολὺ βεβαίως πρακτικωτέρα:

«Δύο χιλιάδες ταλλήρων ἤτοι δεκατρεῖς χιλιάδες ταῖλ δίδονται ἀμοιβὴ εἰς ὅν τινα γνωστοποίησῃ εἰς τὸν Κ. Γουλιέλμον I. Βίδουλφ, κύριον πράκτορα τῆς Ἐκατοντούτιδος ἐν Σάγγ-Χαί, τὴν διαμονὴν τοῦ Κ. Βάγγ, κατοικοῦ τῆς εἰρημένης πόλεως».

Δὲν ἦτο βεβαίως εὐλογος ὑπόθεσις ὅτι ὁ φιλόσοφος ἤθελε διατρέξει τὸν κόσμον ὀλόκληρον κατὰ τὸ διάστημα τῶν πενήντα πέντε ἡμερῶν, αἵτινες τῷ ὑπελείποντο πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ὑποσχεσέως του. Έπρεπε δὲ μᾶλλον νὰ ὑποτεθῆ, ὅτι ἐκρύπτετο εἰς τὰ περὶχωρα τοῦ Σάγγ-Χαί, ὅπως ὠφελῆθῆ ἐκ πάσης εὐκαιρίας. Ἄλλ' ὁ Κ. Βίδουλφ οὐδεμίαν πρόνοιαν ἐνόμιζεν ἀνωφελῆ.

Πολλὰ παρήλθον ἡμέραι, καὶ τὰ πράγματα δὲν μετεβάλλοντο. Συνέβη δέ, ὥστε αἱ ἀγγελίαι αὗται, ἐπαναλαμβάνόμεναι ὑπὸ τὸν ἀμερικανικὸν τοῦτον τύπον: ΒΑΓΓ! ΒΑΓΓ! ΒΑΓΓ! ΚΙΝ-ΦΟ! ΚΙΝ-ΦΟ! ΚΙΝ-ΦΟ! νὰ κινήσωσιν ἐπὶ τέλος τὴν δημόσιον προσοχὴν καὶ τὴν γενικὴν εὐθυμίαν.

Έγέλων καὶ αὐτοὶ τῶν ἀπωτάτων τοῦ Οὐρανίου Κράτους ἐπαρχιῶν οἱ κάτοικοι.

— Ποῦ εἶνε ὁ Βάγγ;

— Ποῖος εἶδε τὸν Βάγγ;

— Ποῦ μένει ὁ Βάγγ;

— Τί κάμνει ὁ Βάγγ;

ΠΟΙΗΣΙΣ.

Βάγιας (Θανάσης) 345. Δημοτικὴ ἀνθολογία 268, 413. Μνημόσυνον 352. Νάνι-νάνι 350. Νεκρικὴ ᾠδὴ 349. Ποίησις (Ἡ) τῆς πρώτης τοῦ ἔτους 1880. 56. Ρεμβασμὸς 340. Σαμουήλ (Έκ τοῦ) 351. Φυγῆς (Έκ τῆς) 344. Ψυχασάββατο (Τὸ) 342.

ΠΟΙΚΙΛΑ.

16, 29, 48, 63, 79, 96, 111, 128, 144, 160, 176, 206, 224, 269, 288, 302, 319, 336, 368, 382, 405.

Εἰκόνας.

Ἄριστοτέλης Βαλαωρίτης 337. Μαρουδὴ (Ἡ) 341.

Μουσικὴ.

Πόλκα ὑπὸ Φιλίππου Φάρβαχ 126.

Πανομοιότυπα.

Γραφῆς: Ἄριστοτέλους Βαλαωρίτου 338. Ὑπογραφῶν: Ἀνδρούτσου (Ὁδυσσεύς) 81, Βότσαρη (Χήρας Μάρκου) 257, Καίρη (Εὐαγγελίας) 369, Μεταξᾶ (Ἀνδρέου) 385, Μουστοξύδου (Ἀνδρέου) 321, Νοταρᾶ (Ἰωάννου) 193, Τουρκοφάγου (Νικήτα τοῦ) 225.

Σφραγίδες.

Ἄρκαδίας (Κοινότητος τῆς ἐπαρχίας) ἐπὶ ἐπαναστάσεως 145. Ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς 113. Ἰου (Πρωτοδικαστηρίου) κ.τ.λ. ἐπὶ ἐπαναστάσεως 289. Κολοκοτρώνη (Γέρο-) 161. Κρήτης (Ἄρμωστοῦ) ἐν ἔτει 1823, 33. Λατίνου (Ἰωάννου) Ἐπισκόπου τῆς Ἀνδρου ἐν ἔτει 1345, 353. Λεωνιδίου (Υγειοαστυνομείου) ἐπὶ ἐπαναστάσεως 1. Μάνης (Ἡγεμονίας τῆς) 177. Οἰκονομίας (Γενικοῦ Φροντιστηρίου τῆς) ἐπὶ ἐπαναστάσεως 17 (τῆς ἐπὶ τῆς) ἐπιτροπῆς 209. Πάτμου (Δημογεροντίας) ἐπὶ ἐπαναστάσεως 129. Πατρῶν (Ἐπαρχ. Δημογεροντ. Ν.) ἐπὶ ἐπαναστάσεως 65. Σαντορίνης (Ἀστυνομίας) ἐπὶ Κυβερνήτου 273. Σπάρτης (Πρ. Διοικήτου τῆς Δ.) ἐπὶ ἐπαναστάσεως 49. Σπετσῶν (Ἀστυνομίας) ἐπὶ ἐπαναστάσεως 101. Σύρου (Ἐπαρχ. Εἰρηνοδικείου) ἐν ἔτει 1831, 306. Φιλανθρωπικῆς ἑταιρείας ἐν ἔτει 1824, 97. Χίων (Ἐπιτροπῆς τῶν) ἐν Σύρω, ἐπὶ ἐπαναστάσεως 241.

173, 190. Ἀλήθειαι 16, 29, 47, 62, 78, 95, 111, 128, 144, 160, 176, 192, 206, 240, 256, 268, 288, 302, 319, 336, 368, 382, 398, 415. Ἀνδρούτσου (Συμβάν ἀνέκδοτον Ὁδυσσεύς) 81. Αὐγούστου (Ἐπίγραμμα τοῦ Ἀυτοκράτορος) 367. Ἀφηρημένοι (Ἐπιφανεῖς) 397. Βίου (Αἱ ἀθλιότητες τοῦ) 330. Γαμβρούς (Συμβουλαὶ πρὸς τοὺς) 16, 416. Δημόδη παραμύθια 9, 22, 43. Δημοτικὴ (Ἡ) ποίησις καὶ τὸ κάστρον τῆς Ὠριᾶς 308. Ἐντοὶ (Κατακτητῆ) ἐν Ἑλλάδι 354. Ἐπιστολαὶ (Αἱ) 286. (Αἱ ἀνόνομοι) 300. Εὐρυτανίας (Μῦθος τῆς) 92. Ἱστορήματα (Ἐπιστολιμαία) 257, 273, 289, 305, 354, 370. Καμοῆς (Ἡ τριακασιοστὴ ἐπέτειος τοῦ θανάτου τοῦ) 410. Κλίνη (Ἐν τῇ) 334. Μάκροθ (Ὁ) τοῦ Σαξέπερου 4. Μάνης (Περὶ τῆς Ἡγεμονίας τῆς) 177. Νεκροταφεῖον τῶν Ἀθηνῶν (Ἐπίσκεψις εἰς τὸ) 149. Νεονόμους (Ἐπιστολὴ πρὸς) 106. Οὐγῶ (Δεῖπνον πρὸς τὸν Βίκτωρι) 73. Ροσσίνη (Δύο ἐπιστολαὶ τοῦ) 74. Ροσφουκῶ (Γινῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ θουκὸς Δε-λα) 15, 28, 47, 62, 95, 111, 128, 144, 160, 175, 191, 205, 223, 239, 256, 268, 288, 301, 318, 335, 367, 382, 398, 414. Σφαιροπαίξις (Ἀγῶν) 333. Συμπεριφορὰ (Ἡ καλὴ) 15. Τάφων (Τὰ ἐπιτύμβια τῶν τουρκικῶν) 336.

ΑΝΕΚΔΟΤΑ.

Ἀνέκδοτον διδασκάλου 368, Δυμᾶ (πατρὸς) 414. Μεττερνίχ 31, Νικολάου (Ἀυτοκράτορος) 30, Σίβορι 287.

ΔΑΝΕΙΘΝ ΠΝΕΥΜΑ.

15, 29, 47, 62, 78, 95, 111, 128, 144, 160, 176, 191, 206, 223, 240, 268, 288, 301, 318, 336, 368, 382, 398, 415.

ΑἰΗΘΗΜΑΤΑ.

Ἄνευ οἰκογενείας 132, 145, 161, 178, 197, 211, 229, 245, 260, 276, 291, 314, 323, 357, 372, 385, 401. Δακτύλιος (Ὁ) 113. Κινέζου παθήματα ἐν Κίνα 1, 18, 37, 49, 65, 83, 98.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ.

206, 224, 240, 268, 288, 301, 318, 336, 382, 398, 415.

— Βάγγ! Βάγγ! Βάγγ! ἐφώναζον οἱ μικροὶ Κινέζοι εἰς τοὺς δρόμους, καὶ αἱ ἐρωτήσεις ἐκείναι δισταυροῦντο μετ' ὀλίγον πανταχοῦ.

Καθίστατο δὲ οὕτω τοῦ συρροῦ ὁ Κιν-Φό, ὁ ἀξιότιμος ἐκεῖνος οὐρανόθεν, ὅστις μίαν καὶ μόνην ἐπιθυμίαν εἶχε, ν' ἀποθάνῃ ἑκατοντούτης, καὶ ἤξιον νὰ διαγωνισθῇ περὶ μακροβιότητος πρὸς τὸν διάσημον ἐκεῖνον ἐλέφαντα, οὗτινος ἡ εἰκοστὴ πενταετηρίς συνεπληροῦτο κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἐντὸς τῶν βασιλικῶν σταύλων τοῦ Πεκίνου.

— Μεγαλώνει ὁ Κιν-Φό;

— Πῶς ἔχει εἰς τὴν ὑγίειάν του;

— Χωνεύει τακτικά;

— Θὰ φορέσῃ ἐντὸς ὀλίγου τὸ κίτρινον φόρεμα τῶν γερόντων;

Τοιαῦτα λέγοντες ἀστεία προσηγορεύοντο οἱ πολιτικοὶ καὶ στρατιωτικοὶ μανδαρίνοι, οἱ ἔμποροι τοῦ χρηματιστηρίου καὶ οἱ μικρέμποροι τῆς ἀγορᾶς, οἱ ἄνθρωποι τοῦ λαοῦ εἰς τὰς τριόδους καὶ οἱ κωπηλάται ἐπὶ τῶν πλωτῶν οἰκημάτων των.

Οἱ Κινέζοι εἶνε εἰρωνες καὶ φαιδροί, δὲν δύναται τις δὲ ν' ἀρνηθῇ, ὅτι ὑπῆρχεν ἀφορμὴ πρὸς φαιδρότητα. Ἐβρίθον ἐπομένως οἱ ἀστεῖσμοι καὶ ἐπλημμύρουν τὰ κατὰ τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου σκώματα.

Ἐκεῖνος ὁ Κιν-Φό, ἄκων βεβαίως ἀλλὰ κατ' ἀνάγκην, ὑπέμενε τὰς δυσχερεστείας ἐκεῖνας συνεπειᾶς τῆς παραδόξου ἐπιστημότητός του. Ἐγείνε μάστιχα καὶ ἄσμα εἰς γλυκὴν αὐτοῦ, ἀδόμενον πρὸς τὸ μέλος τοῦ «Μάν-Τσιάγγ-Χούγγ» ἦτοι «Τ' ἀέρι πού φυσάει 'ς τὰς ἰτνιαίς». Ἐδημοσιεύθη δὲ καὶ ἐλεγείον διακωμωδοῦν αὐτὸν καὶ ἐπιγραφόμενον «Δί πέντε φυλακαὶ τοῦ ἑκατοντούτους». Ὁ τίτλος ἦτο ἐλκυστικός, καὶ μυριάδες ἐπαλήθησαν ἀντίτύπων πρὸς πέντε σαπέκα τὸ φύλλον.

Πρὸς τὸν θόρυβον τοῦτον ἠγανάκτει μὲν ὁ Κιν-Φό, ἔχαιρε δὲ τοῦναντίον ὁ Βίδουφ. Ἄλλ' ὁ Βάγγ οὐχ ἦττον ἔμενον ἀφαντος καὶ κρύφιος.

Τὰ πράγματα ὅμως προέβησαν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἡ θέσις τοῦ Κιν-Φό κατήντησεν ἐπὶ τέλους ἀφόρητος. Ὅσακις ἐξήρχετο τῆς οἰκίας, ὄμιλος Κινέζων παντὸς φύλου καὶ πάσης ἡλικίας συνώδευεν αὐτὸν διὰ πάσης ὁδοῦ καὶ προκυμαίας, δι' αὐτῶν ἔτι τῶν ξένων παραχωρήσεων καὶ διὰ τῆς πεδιάδος. Ὅσακις δ' ἐπέστρεφεν οἰκαδε, ὄχλος πολλὸς ἀστείων περιεκύκλιον τὴν εἴσοδον τοῦ γυμνασίου του.

Ἦσαν πρῶταν προσεκαλεῖτο νὰ φανῇ εἰς τὸν ἐξώστην τοῦ δωματίου του, ἔν' ἀποδείξῃ ὅτι οἱ ὑπὲρταί του δὲν κατέθηκαν αὐτὸν προῶτως εἰς τὸ φέρετρον τῆς Σκιάδος τῆς Μακροβιότητος. Αἱ ἐφημερίδες ἐδημοσίευσαν χλευαστικῶς δελτία περὶ τῆς ὑγείας του καὶ σχόλια εἰρωνικά, ὡς ἂν ἦτο μέλος τῆς βασιλευστικῆς δυναστείας. Ἀπλῶς δ'

εἶπεν καθίστατο γελοῖος ἐντελῶς ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν.

Οὕτω τέλος ἡμέραν τινά, τὴν 24 Μαΐου, ὁ Κιν-Φό, ἀγανακτῶν καὶ τεταραγμένος, μετέβη πρὸς τὸν ἐντιμότερον Γουλιέλμον I. Βίδουφ καὶ ἀνεκοίωσεν αὐτῷ, ὅτι σκοπὸς του ἦτο ν' ἀναχωρήσῃ πάραυτα, διότι εἶχε βαρυνθῆ πλέον τὸ Σάγγ-Χαί καὶ τοὺς κατοίκους του.

— Ἀλλὰ διατρέχετε ἴσως οὕτω περισσοτέρους κινδύνους, παρετήρησεν ὀρθῶς ὁ κύριος πράκτωρ τῆς ἑκατοντούτιδος.

— Ἀδιαφορῶ! ἀπήντησεν ὁ Κιν-Φό. Λάβετε τὰ μέτρα σας.

— Καὶ ποῦ ὑπάγετε;

— Ἐμπρὸς μου, χωρὶς σκοπόν.

— Καὶ θὰ σταματήσετε;

— Εἰς κανὲν μέρος.

— Πότε θὰ ἐπανέλθετε;

— Ποτέ.

— Καὶ ἂν λάθω εἰδήσεις περὶ τοῦ Βάγγ;

— Ὁ διάβολος νὰ τὸν πάρῃ. Τί τρέλλα ἔκαμα νὰ τοῦ δώσω τὴν ἀνόητον ἐκείνην ἐπιστολήν!

Ἐνδομύχως ὁ Κιν-Φό ἠσθάνετο μανιώδη ἐπιθυμίαν ν' ἀνεύρῃ τὸν φιλόσοφον. Ἡ ἰδέα, ὅτι ἡ ζωὴ του εὐρίσκετο εἰς ἄλλου χεῖρας, παρώργιζεν αὐτὸν μέχρι δαιμονισμοῦ, καὶ ἀφόρητος τῷ ἐφαίνετο ἡ μηνιαία ἔτι, ὑπὸ τοιούτους ἔθους, προσδοκία. Τὸ ἀρνίον μετεβάλλετο εἰς λυσσῶντα λύκον.

— Ἀναχωρήσατε λοιπόν, ἀφοῦ τὸ θέλετε, ἔλεπεν ὁ Γουλιέλμος I. Βίδουφ. Ὁ Κραίγ καὶ ὁ Φράυ θὰ σᾶς ἀκολουθήσουν πανταχοῦ.

— Πολὺ καλὰ, ἀπεκρίθη ὁ Κιν-Φό, ἀλλὰ σᾶς προειδοποιῶ, ὅτι θὰ κάμουν δρόμον.

— Ὅσον καὶ ἂν κάμουν, ἀγαπητέ μου κύριε, δὲν θὰ λυπηθῶν τὰ πόδια των.

Ὁ Κιν-Φό ἐπανῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν του, καὶ παρεσκευάσεν ἀμέσως τὰ τῆς ὀδοπορίας του.

Ὁ Σούν, πρὸς μεγίστην του δυσχερεσίαν— διότι ἀπεστρέφετο τὰς μετατοπίσεις— ἔμελλε νὰ συνοδεύσῃ τὸν κύριόν του. Οὐδεμίαν ὅμως ἀπετόλμησε παρατήρησιν, διότι ἐγνώριζεν, ὅτι πᾶσα παρατήρησις θὰ ἐπληρώνετο δι' ἐνὸς τεμαχίου τοῦ πλοκάμου του.

Οἱ δὲ Φράυ-Κραίγ, ὡς γνήσιοι Ἀμερικανοί, ἦσαν πάντοτε ἔτοιμοι εἰς ἀναχώρησιν, ἔστω καὶ εἰς τὸ ἄκρον τοῦ κόσμου. Ἐν μόνον ἠρώτησαν.

— Ποῦ θὰ . . . εἶπεν ὁ Κραίγ.

— Ὑπάγετε; προσέειπεν ὁ Φράυ.

— Πρῶτον εἰς τὸ Νάν-Κίγγ, καὶ ἔπειτα εἰς τὸν διάβολον!

Τὸ αὐτὸ μειδιάμα διέστειλε συγχρόνως ἀμφοτέρων τὰ χεῖλη. Καὶ οἱ δύο ἦσαν κατευχάριστοι. Εἰς τὸν διάβολον! Τίποτε καλλίτερον δὲν ἤθελον. Ἐσπευσαν ν' ἀποχωρηθῶσι τὸν ἐντιμότερον Γουλιέλμον I. Βίδουφ, καὶ νὰ ἐνδύ-

θῶσι κινεζικὴν τινα ἐνδυμασίαν, μὴ ἐλκύουσαν ἐπ' αὐτῶν τὰ βλέμματα κατὰ τὴν μέλουσαν διὰ τοῦ Οὐρανοῦ Κράτους ἐκδρομὴν των· μετὰ μίαν δὲ ὥραν, τοὺς ὀδοιπορικοὺς των σακκοὺς κρατοῦντες καὶ τὰ πολυκροτὰ των φέροντες εἰς τὴν ζώνην, ἐπανήρχοντο εἰς τοῦ πελάτου των τήνοικίαν.

Ἄμα ὡς ἐνύκτωσεν, ὁ Κιν-Φό καὶ οἱ συνοδοίποροι του κατέλιπον ἀθορύβως τὸν λιμένα τῆς ἀμερικανικῆς παραχωρήσεως, καὶ ἐπεβιβάσθησαν εἰς τὸ μεταξὺ Σάγγ-Χαί καὶ Νάν-Κίγγ πλέον ἀτμοκίνητον.

Ὁ διάπλους ἐκεῖνος εἶνε ἀπλοῦς περίπατος. Ἐν διαστήματι ὀλιγωτέρῳ τῶν δώδεκα ὥρων δύναται τὸ ἀτμοκίνητον, ὠφελούμενον ἀπὸ τὴν ἀμπωτιν, ν' ἀναπλεύσῃ διὰ τοῦ Κυανοῦ ποταμοῦ μέχρι τῆς παλαιᾶς μητροπόλεως τῆς μεσημβρινῆς Κίνας.

Κατὰ τὸν βραχὺν αὐτὸν πλοῦν, ὁ Κραίγ καὶ ὁ Φράυ παρέσχον πᾶσαν δυνατὴν περιποίησιν εἰς τὸν πολῦτιμον αὐτῶν πελάτην, ἀφοῦ πρῶτον προσεκτικῶς ἐπεθεώρησαν πάντας τοὺς ἐπιβάτας. Γνωρίζοντες δὲ τὸν φιλόσοφον— διότι τίς τῶν κατοίκων καὶ τῶν τριῶν εὐρωπαϊκῶν παραχωρήσεων δὲν ἐγνώριζε τὴν ἀγαθὴν ἐκείνην καὶ συμπαθεῖ μορφήν;— ἐπέισθησαν ἐντὸς ὀλίγου, ὅτι ὁ Βάγγ δὲν ἐπέβαινε τοῦ ἀτμοπλοίου. Ἦσυχάσαντες οὕτω, ἔτρεψαν πᾶσαν αὐτῶν τὴν προσοχὴν εἰς τὸν πελάτην τῆς ἑκατοντούτιδος. Ἐξήταζον ψαύοντες διὰ τῆς χειρὸς τὰ τοιχώματα, ἐφ' ὧν ἐσηρίζετο ἑδοκίμαζον διὰ τοῦ ποδὸς τὰς διαβάθρας, ἐφ' ὧν ἐνίοτε διέτριβε· παρέσυρον αὐτὸν μακρὰν τῶν λεθῆτων, οἵτινες τοῖς ἐφαίνοντο ὑποπτοὶ τὸν παρεκάλουν νὰ μὴ ἐκτίθεται εἰς τὸν διαπεραστὸν ἀνεμον τῆς ἐσπέρας καὶ τὸ ψῦχος τῆς νυκτός· προσεῖχον νὰ κλείωσι καλῶς αἱ παραφωτιδὲς τοῦ θαλαμίσκου του· ἐπέπληττον τὸν ἀμελῆ Σούν, ὅστις οὐδέποτε ἦτο πρόχειρος, ὅσακις ὁ κύριός του τὸν ἐζήτηι, καὶ τὸν ἀνεπλήρου ἐν ἀνάγκῃ, προσφέροντες αὐτοῖς τὸ τέϊον καὶ τὰ δίπυρα· καὶ κατεκλίνοντο τέλος πρὸ τῆς θύρας αὐτῆς τοῦ Κιν-Φό, ἐνδεδυμένοι καὶ περιεζωσμένοι τὸ σωσίβιον, ἵνα προσφέρωσιν αὐτῷ ἐτόιμως βοήθειαν, ἂν τυχὸν ἐκ συγκρούσεως ἢ ἐκρήξεως τὸ ἀτμοκίνητον ἐβυθίζετο εἰς τὰ βαθέα νάματα τοῦ ποταμοῦ.

Ἄλλ' οὐδὲν συνέβη δυστύχημα, καθ' ὃ ἠδύνατο νὰ δοκιμασθῇ ἐκφανῶς ἡ ἀπεριόριστος ἀφοσίωσις τῶν Φράυ-Κραίγ. Τὸ ἀτμόπλοιο κατέπλευσε ταχέως τὸ ρεύμα τοῦ Βουσοῦν, ἀνήχθη εἰς τὸν Γιάν-Τσε-Κιάγγ ἢ Κυανοῦν ποταμόν, παρέπλευσε τὴν νῆσον Τσόγγ-Μίγγ, κατέλιπεν ὀπίσω του τοὺς φάρους τοῦ Οὐ-Σόγγ καὶ τοῦ Λάγγ-σάν, διέπλευσε, τῇ βοήθειᾳ τῆς πλημμυρίδος, τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Κιάγγ-Σού, καὶ τὴν πρῶταν τῆς 22 ἀπέβησε τοὺς ἐπιβάτας του, σώους καὶ ὑγιεῖς, εἰς τὴν προκυμαίαν τῆς παλαιᾶς αὐτοκρατορικῆς πόλεως.

Χάρις εἰς τοὺς δύο σωματοφύλακας, ἡ οὐρὰ τοῦ Σούν οὐδὲ κατὰ γραμμὴν εἶχεν ἐλαττωθῆ καθ' ὅλον τὸν διάπλον, καὶ οὐδὲν θὰ εἶχε δίκαιον παραπόνου ὁ ὀκνηρὸς.

Καταλείπων ὁ Κιν-Φό τὸ Σάγγ-Χαί, εἶχε λόγον ὅτι κατευθύνετο κατὰ πρῶτον εἰς Νάν-Κίγγ. Ἐφρόνει ὅτι εἶχε πιθανότητά τινα ν' ἀνεύρῃ ἐκεῖ τὸν φιλόσοφον.

Ἴσως ἀληθῶς εἶχον ἐλκύσει τὸν Βάγγ αἱ ἀναμνήσεις του εἰς τὴν δυστυχεῖ ἐκείνην πόλιν, ἥτις ὑπῆρξε τὸ κύριον κέντρον τῆς ἐπαναστάσεως τῶν Τσόγγ-Μάο. Ἡ πόλις αὕτη εἶχε καταληφθῆ καὶ ὑπερασπισθῆ ὑπὸ τοῦ ἀσχήμου ἐκείνου δημοδιδασκάλου, τοῦ φοβεροῦ Ρόγγ-Σιέου-Τσιέν, ὅστις κατέστη αὐτοκράτωρ τῶν Τάϊ-Πίγγ, καὶ ἀντέστη ἐπὶ μακρὸν κατὰ τῆς μαντσουϊκῆς ἐξουσίας. Ἐν τῇ πόλει αὕτῃ ἀνεκῆρυξεν οὗτος τὸν νέον αἰῶνα τῆς Μεγάλῃς Εἰρήνης¹. Αὐτόθι ἐδηλητηριάσθη κατὰ τὸ ἔτος 1864, ἵνα μὴ παραδοθῇ ζῶν εἰς τοὺς ἐχθρούς του. Ἐκ τῶν ἀρχαίων ἀνακτόρων διέφυγεν ὁ νεαρός του υἱός, ὃν ἐμελλον μετ' ὀλίγον ν' ἀποκεφαλίσωσιν οἱ αὐτοκρατορικοί. Ἐκ μέσου τῶν ἐρειπίων τῆς πυρποληθείσης πόλεως ἀνηρπάγησαν τὰ ὄσα τὰ ἀπὸ τοῦ τάφου καὶ ἐρρίφθησαν βορὰ εἰς τὰ ῥυπαρώτερα τῶν κτηνῶν. Εἰς αὐτὴν τέλος τὴν ἐπαρχίαν δέκα μυριάδες τῶν παλαιῶν συστρατιωτῶν τοῦ Βάγγ ἐσφάγησαν ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν.

Ἴσως λοιπὸν ὁ φιλόσοφος, παραδόξως νοσταλγῶν, μετὰ τὴν ἀλλαγὴν τοῦ βίου του, εἶχε καταφύγει εἰς τοὺς τόπους ἐκεῖνους, πλήρεις προσωπικῶν ἀναμνήσεων. Ἐκείθεν δὲ ἠδύνατο νὰ ἐπανέλθῃ ἐντὸς ὀλίγων ὥρων εἰς Σάγγ-Χαί, ἔτοιμος εἰς φόνον. . .

Τούτου ἕνεκα ὁ Κιν-Φό ἐτρέπη τὸ κατ' ἀρχὰς πρὸς τὸ Νάν-Κίγγ, καὶ ἠθέλησε νὰ παραμείνῃ εἰς τὸν πρῶτον αὐτῶν τῆς ὀδοπορίας του σταθμόν. Ἄν ἀπῆντα τὸν Βάγγ, τὸ πρᾶγμα ἐτελείωνε, καὶ ἐκαθαρίζετο ἡ παράδοξος θέσις του. Ἄν δὲ τοῦναντίον ὁ Βάγγ δὲν ἐφαίνετο, ἐξηκολούθει αὐτὸς τὰς περιπλανήσεις του ἀνὰ τὸ Οὐρανόθεν Κράτος, μέχρις οὗ παρήρχετο ἡ προεσμία καὶ συμπαρήρχετο μετ' αὐτῆς ὁ ἀπὸ τοῦ φίλου καὶ διδασκάλου του φόβος.

Ὁ Κιν-Φό, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Κραίγ καὶ τοῦ Φράυ, καὶ ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ Σούν, μετέβη εἰς ἓν τῶν ξενοδογείων, κείμενον εἰς συνοικίαν τινὰ ἡμέρημον, ἐξ ἐκείνων ἃς περιβάλλουσι, δίκην εὐρείας ἐρήμου, τὰ τρία τέταρτα τῆς παλαιᾶς μητροπόλεως.

— Ὀδοιπορῶ ὑπὸ τὸ ὄνομα Κι-Νάν, εἶπε μόνον ὁ Κιν-Φό εἰς τοὺς συνοδοιπόρους του, καὶ ἐννοῶ νὰ μὴ ἀκουσθῇ οὐδέποτε τὸ ὄνομά μου, ὑπὸ οἰανδήποτε πρόφασιν.

— Κί . . . , εἶπεν ὁ Κραίγ.

1. Μετάφρασις τοῦ κινεζικοῦ: Τάϊ-Πίγγ.

— Νάν, προσέθηκεν ὁ Φράυ.
— Κι-Νάν, ἐπανελάβεν ὁ Σούν.

Ἐννοεῖται, ὅτι ὁ Κιν-Φό, φεύγων τὴν δυσάρεστον ἐν Σάγγ-Χαί ἐπισημότητά του, οὐδεμίαν εἶχε διαθέσειν ν' ἀνεύρη αὐτὴν καθ' ὁδόν. Ἄλλως δέ, οὐδὲν εἶχεν εἰπεῖ εἰς τοὺς Φράυ-Κραίγ περὶ τῆς ἐν Νάν-Κίγγ πιθανῆς παρουσίας τοῦ φιλοσόφου· διότι οἱ μικρολόγοι ἐκεῖνοι πράκτορες ἤθελον ἀναπτύξει τοσαύτας προφυλάξεις, ὅσας ἐδικαιολόγει μὲν ἡ χρηματικὴ τοῦ πελάτου τῶν ἀξία, ἀλλὰ δὲν ἤθελε βεβαίως οὗτος εὐαρέστως ἀνεχθῆ.

Ἡ ἡμέρα ὁλόκληρος ἐδαπανήθη εἰς ἐπίσκεψιν τῶν συνοικιῶν, ὁδῶν καὶ πλατειῶν τῆς πόλεως, ἀλλ' οὐδὲν οὐδαμοῦ ἀπνηγνῆ πρόσωπον ὑποπτον. Ὁ Κιν-Φό, προχωρῶν ἀκάματος πάντοτε, καὶ παρακολουθούμενος ὑπὸ τῶν δύο του δορυφόρων καὶ τοῦ ταλαιπώρου Σούν, ἐξῆλθε τέλος διὰ τῆς ἀνατολικῆς πύλης εἰς τὴν ἔρημον πεδιάδα, καὶ ἐτρέπη μακρὰν λεωφόρον, φρασσομένην ἐκατέρωθεν διὰ κολοσσίων ζώων ἐκ γρανίτου, καὶ καταλήγουσαν εἰς μικρὸν ναόν. Ὁπισθεν αὐτοῦ ὑψοῦτο τύμβος, ὑψηλὸς ὡς λόφος, καλύπτων τὰ λείψανα τοῦ Ῥόγγ-Οὐ, βόνζου πατριώτου, ὅστις εἶχε γένει αὐτοκράτωρ, πολεμήσας πρὸ πέντε αἰῶνων τὴν ξενικὴν δυναστείαν. Μήτοι ὁ φιλόσοφος εἶχε μεταβῆ ἐκεῖσε, ὅπως ἀντλήσῃ νέαν ἰσχὺν ἐκ τῶν ἐνδόξων ἐκεῖνων ἀναμνήσεων, καὶ ἀπὸ τοῦ τάφου αὐτοῦ τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς δυναστείας τῶν Μίγγ;

Ὁ τύμβος ἦτο ἔρημος καὶ ὁ ναὸς ἐγκαταλειμμένος. Οὐδεὶς δὲ παρ' αὐτῶ ὑπῆρχε φύλαξ, πλὴν τῶν ἀξέστων ἐκ μαρμάρου κολοσσῶν, τῶν φανταστικῶν ἐκεῖνων ζώων, ἅτινα ἔφρασσον ἐκατέρωθεν τὴν μακρὰν ὁδόν.

Ἄλλ' ἐπὶ τῆς πύλης αὐτῆς τοῦ ναοῦ διέκρινε συγκεκλιμένους ὁ Κιν-Φό σημεῖά τινα, χαραχθέντα ὑπὸ χειρὸς ἀνθρώπου, καὶ προσελθὼν ἀνέγνω τὰ τρία ταῦτα γράμματα:

B. K. — Φ.

Βάγγ! Κιν-Φό! Οὐδεμία ἀμφιβολία, ὅτι ὁ φιλόσοφος εἶχε διέλθει ἐκεῖθεν πρὸ μικροῦ.

Ὁ Κιν-Φό, οὐδὲν εἰπὼν, ἐθεώρησε κύκλω του, ἠρεύνησεν . . . ἀλλ' οὐδένα εἶδε.

Τὴν ἐσπέραν ὁ Κιν-Φό, ὁ Φράυ, ὁ Κραίγ καὶ ὁ μόλις συρόμενος Σούν μετέβησαν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, καὶ τὴν ἐπαύριον κατέλειπον τὸ Νάν-Κίγγ.

[Ἐπιταυσιάζει]

Ο ΜΑΚΒΕΘ ΤΟΥ ΣΑΙΞΠΕΙΡΟΥ

Ἡ καταχώρισις εἰς τὰς στήλας τῆς «Ἐστίας» ἐκλεκτῶν τινῶν τεμαχίων ἐκ τῆς ἐσχάτως ἐκπονηθείσης ὑπὸ τοῦ κ. Δ. Βικέλα μεταφράσεως τοῦ «Μάκβεθ» ἀναγκάζει ἡμᾶς νὰ παρατηρήσωμεν μετὰ τινος βαρυθυμίας, ὅτι σήμερον τὸ παρ' ἡμῖν φιλολογικὸν αἰσθημα ὑπέστη τροπὴν τινα κατὰ πάντα ἀνάλογον τῆς παρατηρουμένης καὶ ἐν τῷ

μουσικῷ. Ὅπως τὸ ἄσμα τοῦ Δονιζέτη ἀντῆχῃ ἀπὸ τῆς ἀθηναϊκῆς σκηνῆς ἀπέναντι κενῶν θρανίων, οὕτω ἀπαρατήρητος σχεδὸν παρέργεται καὶ ἡ παράθεσις ξένου τινὸς ἀριστουργήματος. Ἐπιτυχὴς μεταφράσις τοῦ Σαιξπέιρου ἐλογίσθη ἐν πάσῃ ἄλλῃ χώρᾳ ὡς προσφορά εἰς τὸ κοινὸν οὐχὶ ἀναξία λόγου, καὶ ἤρκεσε μόνῃ ν' ἀσφαλίσῃ εἰς τὸν Δουστὴν, τὸν Σλέγγελον καὶ τὸν Γυζῶ τὴν αἰωνίαν εὐγνωμοσύνην παντὸς μὴ γνωρίζοντος ἀγγλικῶν Γαλάτου ἢ Γερμανοῦ. Ἄλλ' ἡμεῖς πρὸ τοῦ «Μάκβεθ» ἐφιλοδωρήθημεν ἤδη πρὸ ἰκανῶν ἐτῶν παρὰ τοῦ κ. Βικέλα δι' ἀξιολόγων μεταφράσεων τοῦ «Ῥωμαίου καὶ Ἰουλίαν» καὶ τοῦ «Βασιλέως Ἀἰθρ», τόσον δὲ ὀλίγη ἐτεκμηριώθη εὐγνωμοσύνη εἰς τὸν εὐσυνείδητον τούτων ἐργάτην, ὥστε ἤθελέ τις ὑποθέσει ἢ ὅτι ὅπως περιττὸς ἦτον εἰς ἡμᾶς ὁ διερμηνεύς, γεννωμένους πάντας ἀγγλομαθεῖς, ἢ ὅτι διεμεινήμεν εἰσέτι οὕτω ἀγροῖκοι, ὥστε ν' ἀγνοῶμεν ὅτι εἰς πᾶσαν ἐκδοῦλεσιν ὀφείλεται τοῦλάχιστον ἐν εὐχαριστῶ. Τὸ εὐτύχημα εἶναι ὅτι ὁ κ. Βικέλας, ὅπως ἀδιαφορῶν περὶ τούτου, ἐξακολουθεῖ τὸ καλὸν αὐτοῦ ἔργον ἀκαμάτως, ὅτε μὲν τὸν Γαίτε ὅτε δὲ τὸν Σαιξπέιρον μεταφράζων, καὶ τοσοῦτον μᾶλλον ἀξίος ὢν τῆς ἡμετέρας εὐγνωμοσύνης, καθ' ὅσον εἰς τὰς μεταφράσεις ταύτας μεταχειρίζεται ἀλάχμον ὑγρὸν ἐτι ἐκ τῆς συγγραφῆς πρωτοτύπου ἔργου, ὁμοθυμῶς ὑπὸ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ τύπου ἀνυμνουμένου καὶ δύο ἤδη ἀξιοθέντος μεταφράσεων. Τὸ ν' ἀσχολῆται εἰς μεταφράσεις ὁ ἔχων μεταφραστὰς δύναται ἴσως νὰ λογισθῆ ὡς ζῆλια παρὰ τῶν ἀπλήστως ἀναγνωσάντων τὸν «Ἰουκὴν Λάραν», ἀλλ' εἶναι συγχρόνως ἀπόδειξις μετριόφρονος αὐταπαρητήσεως δυσσευρέτου σήμερον πανταχοῦ· καθότι παρῆλθεν ἤδη δυστυχῶς καὶ ἐν Εὐρώπῃ ἡ ἐποχὴ, καθ' ἣν τοὺς Μίλτωνας μετέφραζον οἱ Σατωβριάνδοι· σήμερον δὲ τὸ τοιοῦτον ἔργον ἀνατίθεται ὑπὸ τῶν βιβλιοπωλῶν ἐπὶ δικαίᾳ ἀμοιβῇ εἰς τρίτης τάξεως καλὰ μους, πλὴν μόνῃς τῆς Ἀγγλίας, ὅπου ἐκτελοῦσι τοῦτο δωρεάν, οὐχὶ φιλόλογοι ἀλλὰ βουλευταί, ἀρκούσας νομίζοντες τὰς νομοθετικὰς διακοπὰς καὶ τὰς ἀναμνήσεις τοῦ σχολείου, ὅπως ἐξαγγλίσωσιν ὅπως δῆποτε καὶ αὐτὸν τὸν Δίσχυλον. Ἄν εἶχεν ὁ κ. Βικέλας μνησικακὸν πατριωτισμὸν, ἐδικαιούτο πληρέστατα νὰ ἐκδικηθῆ ἀποδίδων ἐν τῇ μεταφράσει τοῦ τὰ Ἰσα εἰς τὸν Σαιξπέιρον, κατ' εὐτυχίαν ὅμως ἐπρωτίμῃσε ν' ἀποδώσῃ εὐαγγελικῶς καλὸν ἀντὶ κακοῦ.

Ἐπεραγαπῶντες τὴν ἐλικρινεῖαν, δὲν ἐνδοιάζομεν ἤδη νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι τὴν καταχώρισιν Σαιξπέιρων ἀποσπασμάτων ἐν τῇ «Ἐστίᾳ» νομίζομεν χρησιμωτάτην, βασιζόμενοι πρὸ πάντων ἐπὶ τῆς κατωτέρω παρατηρήσεως, ὅτι ὁ σήμερον Ἕλληνας ἔχει τὴν καλὴν συνήθειαν νὰ μὴ θέλῃ ν' ἀφήσῃ ἀχρησιμοποίητον οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον μέρος τῶν ὑπ'

αὐτοῦ ἀποκτηθέντων. Λαβὼν εἰσιτήριον θεάτρου ἢ συναυλίας παραμένει ἐκεῖ μέχρι τέλους, εἴτε εὐχαριστεῖ αὐτὸν εἴτε μὴ ἢ ἐκλογὴ καὶ ἐκτέλεσις τῆς μουσικῆς, τὸ ποτήριον αὐτοῦ, ἔστω καὶ μὴ εὐρίσκων τῆς ἀρεσκείας του τὸ παρατεθὲν ποτόν, κενώνει μέχρι τῆς τελευταίας βάνιδος, καὶ εἴτε διασκεδάζων εἴτε χαμῶμενος ἀναγινώσκει τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἀγορασθὲν βιβλίον μέχρι τῆς ὑστάτης σελίδος. Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἐνδέχεται μὲν συνδρομηταί τινες τῆς «Ἐστίας» νὰ μὴ εὐαρεστηθῶσιν ἐν ἀρχῇ ἐκ τῆς διακοπῆς τῶν συνήθων ἀναγνωσμάτων διὰ τῆς παρενθέσεως σοβαρωτέρας τινὸς διατριβῆς ἢ ἀποσπάσματος ὑψηλῆς φιλολογίας, ἀλλ' ἀφοῦ ὅπως δῆποτε καὶ ταῦτα θέλουσιν ἀναγνώσει, συγχωρεῖται ἡμῖν νὰ ἐλπίζωμεν, ὅτι καὶ ἡ οὕτω γενομένη ἀνάγνωσις θέλει συντελέσει ὅπως πείσῃ αὐτοὺς βαθυμῶδον, ὅτι ἡ πλῆξις δὲν εἶναι ἀπαραίτητον παντὸς ἀριστουργήματος προσόν, καὶ ὑπ' αὐτὴν δὲ τὴν ἐποψιν τοῦ τερπνοῦ δύναται νὰ ὑπαιμείνῃ πολλὰς ὁ Σαιξπέιρος τὴν σύγκρισιν πρὸς τὸν Jules Verne. Πρὸς τοῦτο οὐδὲν ἄλλο ἀπαιτεῖται εἰμὴ μόνον μικρά τις ἐξίς, ἧς τὴν ἀπόκτησιν καθιστᾷ εὐχεροτέραν τὸ ἀνωτέρω ἐκτεθὲν προσόν τοῦ νεοελληνικοῦ χαρακτήρος. Ἐφ' ὅσον αὐξάνει ἡ ἐξίς αὐτῆ, πιστεύομεν ὅτι δύναται νὰ συναυξήσῃ καὶ ὁ παρεχόμενος εἰς ὑψηλότερα ἀναγνώσματα ἐν τῷ περιοδικῷ χώρῳ. Τὰ ἔργα τῶν μεγάλων ποιητῶν ὁμοιάζουσι πρὸς τοὺς εὐγενεῖς ἐκείνους καρπούς, μετὰ τῶν ὁποίων πρέπει προηγουμένως νὰ συνοικειωθῇ ὁπωσοῦν ἡ γεύσις ἡμῶν. Πρὶν ἢ ἐκτιμῆσῃ τις κατ' ἀξίαν τὸν Σαιξπέιρον, ἀπαιτεῖται ν' ἀναγνώσῃ ἀνευ μεγάλης ἐν ἀρχῇ ἡδονῆς ἰκανὰς σελίδας αὐτοῦ, ἀπαραλλάκτως ὡς ἀναγκάζεται νὰ φάγῃ δωδεκάδας τινὰς βανανῶν, ὅπως πεισθῆ ὅτι αὐταὶ εἶναι ἡ εὐχυμότερα τῶν ὀπωρῶν.

Μίαν μόνον ἔχομεν ἔνστασιν, ἀποτεينوμένην οὐχὶ κατὰ τῆς Σαιξπέιρειου ποιήσεως, ἀλλὰ κατὰ τῆς ἐκλογῆς ὡς πρώτου αὐτῆς ἀπογεύματος τοῦ «Μάκβεθ» μεγαλοπρεπεστάτης ἀναντιρρήτως τραγωδίας, ἀλλὰ κατὰ σπανίαν παρὰ τῷ ποιητῇ ἐξαιρέσειν ὁπωσοῦν ἐν τῷ ὕψει αὐτῆς μονοτόνου καὶ δυσεφίκτου ἐνίοτε τοῖς πολλοῖς. Τὰ ἔργα τοῦ Ἀγγλοῦ δραματοποιῦ διακρίνει πρὸ πάντων θαυμαστὴ ποικιλία περιπετειῶν, χαρακτήρων καὶ αἰσθημάτων καὶ ἡ ἀδιάλειπτος μετάθεσις ἀπὸ τοῦ τραγικοῦ οἴκτου εἰς ἡδυπαθῆς μειδίαιμα ἢ παταγῶδη ἐκρηξίν γέλωτος ἀγοραίου. Παρ' αὐτῷ ἡ Κλεοπάτρα ὀλίγας σκηνὰς πρὶν ἢ προσφῆρῃ ὡς ἡρώεϊς τὸ στήθος εἰς τὸν «φαρμακερὸν σκώληκα τοῦ Νεῖλου» ἠρίθμει τοὺς θησαυροὺς αὐτῆς ὡς ἐξηνταβελόνης, ἢ ἔπειτα τὰς χεῖρας εἰς τὰ φιλήματα ἀπλοῦ ὑπηρετοῦ, παραγγέλλουσα αὐτῷ ὡς φιλάρεσκον γύναιον νὰ θαυμάσῃ, πρὶν ἢ τὰς ἀσπασθῆ, τὴν γλαυκὸφλεβα αὐτῶν διαφάνειαν. Ὁ Ἀντώνιος

ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην σκηνὴν καὶ πολλάκις διαρκούσης τῆς αὐτῆς παρίσταται ὅτε μὲν ὡς Ἄτλας, φέρων ἐπ' ὤμων τὸ ἥμισυ τῆς οἰκουμένης, ὅτε δὲ ὡς ποιμενικὸς ἐραστής καὶ πολλαχοῦ ὡς γελοιωδέστατον γεροντοπαλήκαρον. Τὸ αὐτὸ δύναται τις εἰπεῖν καὶ περὶ τῶν λοιπῶν δραμάτων, ὧν τὰ ἀναρίθμητα πρόσωπα ἔχουσιν οὐ μόνον ἴδιον ἕκαστον χαρακτήρα, ἀλλὰ καὶ τοῦτον ποικιλόχρωμον, ὡς αἱ χεῖρες βαφῆς, καὶ δι' ἄλλμάτων καταβαίνοντα ἀπὸ τῆς τραγικωτέρας ἀκρωρείας εἰς τὰ κατώτατα τεναγῆ τοῦ κωμικοῦ. Οὐχὶ πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἔτυχε νὰ γνωρίσωμεν φιλόμουσον ἐν Πειραιεὶ Ἀγγλίδα παιδαγωγόν, ἧτις ἠγάπα τὸν Σαιξπέιρον, ὡς ἄλλαι γεροντοκόραι τὸ κυνᾶριον, καὶ αἰωνίως τὸν εἶχεν ἐπὶ τῶν γονάτων ἀνοικτόν. Ὅντως δὲ περιεργὸς ἦτο ἡ ἔκφρασις τοῦ προσώπου αὐτῆς ἀναγινωσκούσης, ἐνθυμιζούσα τὸ «θακρυδερὴν γελιάσας» τοῦ παρ' Ὀμήρῳ παιδός. Ἐρωτήσαντες μετὰ πάσης ἐπιφυλάξεως περὶ τούτου, ἐμάθομεν παρ' αὐτῆς ὅτι ἐν ἀρχῇ μὲν ἐδάκρυεν ἢ ἐμειδία κατὰ τοῦ δράματος τὰς περιπετείας, ἀλλ' ἀναγκασμένη νὰ κλαίῃ καὶ νὰ γελάῃ ἐναλλάξ ἀνὰ ἐκάστην περίοδον τοσοῦτον ἐκουράσθη ἐκ τῆς τοιαύτης γυμναστικῆς, ὥστε ἀποπότερον ἤδη εὕρισκε νὰ πράττῃ ταῦτα συγχρόνως, ἀφίνουσα ὑγρὸς τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ διεσταλμένον εἰς γέλωτα τὸ στόμα· ὁσάκις δὲ ἀπέβαινε καὶ ὁ κλαυσίγελος οὗτος κοπιαστικὸς, ἀνεπαύστο τότε ἀναγινώσκουσα τὸν «Μακβέθ». Ἐν αὐτῷ τῷ ὄντι, καὶ ἐν μόνῳ αὐτῷ, οὐδ' ἡ μᾶλλον φιλομειδῆς ἀναγνώστρια δύναται νὰ εὕρῃ τὴν ἐλάχιστην πρόφασιν, ὅπως ἐπιδείξῃ τὴν λευκότητα τῶν ὀδόντων, τὸ δὲ ῥίγος τῆς φρίκης στεირεῖ τὰ δάκρυα, ὡς ὁ βαρὺς χειμὼν τὰς πηγὰς. Ἄν ἀλλαχοῦ παρὰ Σαιξπέιρον χαριεντίζονται καὶ οἱ νεκροθάπται, ἐνταῦθα παρίσανται καὶ οἱ συμπόται σοβαρώτεροι νεκροθαπτῶν. Ἐνῶ καὶ αἱ ἡρώεϊδες τοῦ Ἀγγλοῦ ποιητοῦ διακρίνονται τῶν τῆς κλασικῆς τραγωδίας ὡς οὐσαί πρὸ πάντων ἀληθεῖς καὶ εὐμετάβολοι γυναῖκες, μόνῃ παρ' αὐτῷ ἡ Λέδη Μάκβεθ δὲν εἶναι γυνή, ἀλλ' ἀπλῆ ἐνσάρκωσις τῆς φιλοδοξίας. Τῶν πλείστων Σαιξπέιρειων δραμάτων ὁ μῦθος εἶναι τοσοῦτον πολὺπλοκος καὶ μακρὸς, ὥστε ὁμοιάζει ἀραβικὸν διήγημα, τοῦ παρόντος ὅμως δύναται νὰ συνοψισθῆ εἰς τοῦτο μόνον: ὁ Μάκβεθ καὶ ἡ κυρία του, ὀρεγόμενοι βασιλικῷ σέμματος, δολοφονοῦσι πρὸς ἀρπαγὴν τοιοῦτον τὸν ὑπὸ τὴν στέγην τῶν ἀνυπόπτως ἀναπαύομενον βασιλέα καὶ εὐεργέτην αὐτῶν Δουγκάνον, καὶ πρὸς διατήρησιν τοῦ ἀρπαγέντος πλείστους ἄλλους ἀναγκάζονται νὰ φονεύσωσι, ἄνδρας, γυναῖκας, γέροντας καὶ παιδιά, μέχρις οὐ ἐπινίξεν αὐτοὺς ἐπὶ τέλους τὸ πλημμυρῆσαν αἷμα. Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ δράματος ἡ σκηνὴ παρίσταται σφαγεῖον, ἢ δὲ λύσις αὐτοῦ εὐρὸ νεκροταφεῖον, ἐφ' οὗ ἐκ πάντων τῶν πρωταγωνιστῶν ἀπέμει-

νεν ὀρθῶς μόνος ὁ σφάξας τὸν Μάκβεθ. Ἀληθές εἶναι ὅτι ἐπὶ τοῦ σκοτεινοῦ τούτου ὑφάσματος πλεῖστα ἐκεντήθησαν θαυμαστά ποικίλματα, ἀλλὰ καὶ ταῦτα τοσοῦτον ὁμοιοχρώως μαυρα, ὥστε ἀπορεῖ τις πῶς κατορθώνει νὰ διακρίνη αὐτὰ ἀπ' ἀλλήλων. Κατὰ τὸν πολλὸν Ἴόνσωνα ἐν τῷ δράματι τούτῳ δὲν ὑπάρχει ἀνάπτυξις χαρακτήρων. Τοῦτο φαίνεται ἡμῖν ἀληθέστατον ἄλλ' οὐδ' ἦτο δυνατόν νὰ ὑπάρξη τοιαύτη, ἀφοῦ οἱ ἥρωες παρίστανται οὐχὶ ὡς αὐτόβουλα ὄντα, ἀλλ' ὡς ἀσυνείδητα σώματα ὠθηόμενα ὑπὸ τοῦ πάθους, ὡς σφαῖρα ὑπὸ τῆς πυρίτιδος. Γνωστὸν εἶναι τὸ μουσικὸν τρόπον τοῦ Παγανίνι, ὅστις θραύσας ποτὲ πάσας πλὴν μιᾶς τῆς βαρβίτου αὐτοῦ τὰς χορδὰς, κατώρθωσε διὰ ταύτης μόνως νὰ ἐκπλήξῃ τὸ ἀκροατήριον. Τοιοῦτόν τι φαίνεται ἐπιχειρήσας καὶ ὁ Σαιξπείρος διὰ τοῦ *Μάκβεθ*. Ἀλλὰ καὶ τοὶ θαυμάζοντες τὸ κατόρθωμα ἀμφοτέρων, ἠθέλομεν προτιμήσει ν' ἀκούσωμεν ἀκεραίαν τὴν βάρβιτον τοῦ Παγανίνι, ὡς προτιμῶμεν καὶ τὸν Σαιξπείρον ἐν τῷ *Ἀμλέτω*, τῇ *Κλεοπάτρᾳ* καὶ τῷ *Θυέλῳ*, κρούοντα ἐναλλάξ πάσας τῆς θαυμαστῆς αὐτοῦ λύρας τὰς χορδὰς. Τότε δὲ πρὸ πάντων ἀναδεικνύεται οὐ μόνον ὁ μέγιστος, ἀλλὰ καὶ ὁ διασκεδαστικώτατος δραματογράφος τῶν νεωτέρων χρόνων τὴν δὲ διασκεδαστὴν νομίζομεν προσὸν ἐκ τῶν οὐκ ἄνευ παντὸς παρατιθεμένου εἰς τοὺς συγχρόνους Ἑλληνας ἀναγνώσματος, ἀφοῦ οὗτοι εἰς δύο μόνον εἶδη βιβλίων στέργουσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ ἐγκύψωσι, τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα πρὸς ἀπόκτησιν βιοποριστικοῦ διπλώματος καὶ τὰ κουφότερα μεταξὺ τῶν ἐλαφρῶν, μεταπηδῶντες ἀπὸ τοῦ Ἀρμενοπούλου εἰς τὸν *Μοντεχρίστον*! Ὡς πάντες οἱ πράγματι ποιηταί, καίτοι ἐξόχως ἐθνικῶς εἶναι συγχρόνως ὁ Σαιξπείρος εἴπερ τις καὶ ἄλλος κοσμοπολίτης, οὐ μόνον κατὰ τὴν ἐκδηλώσιν τῶν ἐν πάσῃ χώρᾳ καὶ ἐποχῇ ὁμοίων παρ' ἀνθρώποις αἰσθημάτων, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ χρόνου καὶ τοῦ τόπου, περιάγων ἀκαταπαύσως τὴν σκηνὴν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀρχαίων Ἀθηνῶν εἰς τὴν μεσοχρόνιον Ἑνετίαν καὶ ἀπὸ τῶν ὄχθων τοῦ Νείλου εἰς τὰ πεπηγότα ἔλη τῆς Καληδονίας, ἐνίοτε δὲ ἐκλέγων ὡς σκηνὴν τοῦ αὐτοῦ δράματος τὴν *Ῥωμαϊκὴν αὐτοκρατορίαν* ἥτοι ὀλόκληρον τὴν γνωστὴν οἰκουμένην. Τὰ τοιαῦτα κοσμοπολιτικὰ οὕτως εἴπειν δράματα οὐ μόνον διασκεδαστικώτερα εἶναι τῶν ἀποκλειστικώτερων ἀγγλικῶν, οἷα ὁ *Μάκβεθ* καὶ ὁ *Βασιλεὺς Ἀἴν*, ἀλλὰ καὶ καταληπτότερα εἰς τοὺς πολλοὺς ἄνευ σχολίων, ὅπερ δὲν εἶναι μικρὸν πλεονέκτημα, ἀφοῦ μάλιστα δὲν ἔκρινεν εὐλογον ὁ μεταφραστὴς νὰ παραθέσῃ εἰσαγωγὴν καὶ σημειώσεις. Ἄν ἐσχολιάζε τὴν τελευταίαν αὐτοῦ μετάφρασιν ὁ κ. Βικέλας, πιθανώτατον εἶναι ὅτι ἤθελεν ἐπιστήσει τὴν προσοχὴν τοῦ ἀναγνώστου εἰς λεπτομερείαν τινα,

διαφυγοῦσαν μέχρι τοῦδε, καθ' ὅσον γνωρίζομεν, τὴν ὀξυδέρκειαν τῶν συμπατριωτῶν τοῦ Σαιξπείρου καὶ ἀκαμάτων τοῦ Αἰσχύλου μεταφραστῶν, τὴν ἐξῆς: ὅτι ἡ τοσοῦτον ἐν τῷ μονολόγῳ τοῦ *Μάκβεθ* θαυμασθεῖσα εἰκὼν *«πάντων τῶν πόρων τοῦ ὠκεανοῦ ἀδυνατοῦντων νὰ ἐκπύρῳσι τὸ μαιῖρον τὰς χεῖρας τοῦ αἵμα»*, εὐρίσκειται αὐτολεξεῖ καὶ παρ' Αἰσχύλου:

. οὗτ' ἄκος
πόροι τε πάντες ἐκ μιᾶς ὁδοῦ
βαίοντες τὸν χειρομυθὴ
φόνον καθαίροντες.

Τὸ ἀνωτέρω ἡμῶν εὐρημα, ἂν ἦναι τοιοῦτο, δὲν παραθέτομεν ὡς συνεισφοράν ὑπὲρ τῆς σχολῆς τῶν ὑποστηριζόντων τὴν λιαν ἀμφισβητήσιμον ἀρχαιομάθειαν τοῦ Σαιξπείρου, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ὅπως ἀντιτάξωμεν αὐτὸ εἰς τὴν γνώμην ἐξόχου γερμανοῦ τεχνοκρίτου, τοῦ Παύλου Ρίχτερ, μεθ' ὑπερβολικῆς καθ' ἡμᾶς πεποιθήσεως ἀποφαινομένου: «ὅτι παρὰ μὲν τῷ Σαιξπείρῳ πολλὰς ἀνευρίσκει τις καλλονὰς τῆς ἑλληνικῆς τραγωδίας, οὐδεμίαν ὅμως Σαιξπείριον παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τραγικοῖς». Ἐκ τοῦ ἀφορισμοῦ τούτου νομίζομεν δίκαιον νὰ ἐξαιρηθῇ τοῦλάχιστον ὁ Αἰσχύλος, ὁ οὐδέποτε ψαλιδίσας τῆς φαντασίας του τὰ πτερὰ, καὶ κλασικὸς μὲν ἴσως ἐν συνόλῳ, ἀλλ' οὐτε κατὰ τὸν πλοῦτον τῶν εἰκόνων, οὐτε κατὰ τὸν ὄγκον τῆς ἐγκατασκευῆς φράσεως κατώτερος τοῦ Σαιξπείρου.

Ε. Δ. ΡΟΙΔΗΣ.

ΕΚ ΤΟΥ ΜΑΚΒΕΘ ΤΟΥ ΣΑΙΞΠΕΙΡΟΥ

Πρᾶξις πρώτη. Σκηνὴ τρίτη.

[Ἐξοχὴ ἔρημος. Εἰσέρχονται αἱ τρεῖς Μάγισσαι].

Ποῦ ἦσουν, ἀδελφὴ μου;
 Β' ΜΑΓΙΣΣΑ.
 Χοίρους ἔφαξα.
 Γ' ΜΑΓΙΣΣΑ.
 Σὺ ἀδελφὴ, ποῦ ἦσουν;
 Α' ΜΑΓΙΣΣΑ.

Μία ναῦτισσα
 εἰς τὴν ποδιάν της μέσα εἶχε κάστανα,
 κ' ἐμάσσα, μάσσα, μάσσα. — Δός μου, λέγω της.
 — Κρημνίσου, στρίγλα, κράζει, πήγαινε ἀπ' ἐδῶ!
 Καὶ μ' ἐδίωξ' ἡ βρωμοῦσα, ἡ ἀχόρταγη.
 Ἔς τὰ ξένα ταξιδεύει τώρα ὁ ἄνδρας της,
 πηγαίνει ἔς τὸ Χαλέπι τὸ καράδι του.
 Κ' ἐγὼ ἐκεῖ θὰ πάγω ἔς ἕνα κόσκινον.
 Θὰ ἦμ' ἕνα ποντίκι μὲ χωρὶς οὐρὰν,
 νὰ κάμω καὶ νὰ κάμω, νὰ τοῦ δείξω γὰρ!

1. Τοὺς ἀναριθμητοὺς ὑπομνηματιστὰς τοῦ Σαιξπείρου, ἀποτελοῦντας χιλιοτόμον ἴσως βιβλιοθήκην, οὐτε ἀνέγνωμεν οὐτε κἀν κατ' ὄνομα γνωρίζομεν πάντας. Οὐδόλως λοιπὸν παράδοξον νὰ ἐσημείωσας καὶ ἄλλος τις πρὸ ἡμῶν τοῦτο. Τὸ δὲ ὄντως περιέργον εἶναι ὅτι οὐ μόνον ὅ,τι Ἑλλήν καὶ ὁ Ἀγγλὸς ποιητὴς εἶχον κοινὴν τὴν ἀνωτέρω εἰκόνα, ἀλλ' ἀμφοτέροι: ὑπερηγάπων καὶ ἐτέρποντο ἐπαναλαμβάνοντες πολλάκις αὐτήν.

Β' ΜΑΓΙΣΣΑ.
 Θὰ ἔχῃς ἀπ' ἐμένα ἕναν ἄνεμον.
 Α' ΜΑΓΙΣΣΑ.

Εὐχαριστῶ.

Γ' ΜΑΓΙΣΣΑ.
 Σοῦ δίδω ἄλλον ἕνα γὰρ.
 Α' ΜΑΓΙΣΣΑ.

Ἐγὼ κ' ἐγὼ τοὺς ἄλλους ἔχω μάλιστα καὶ ὄλους τοὺς λιμένας ὅπου θὰ φυσῶν, καὶ ὅλα τὰ σημεῖα ὅθεν ἔρχονται, καὶ ὅσα ἐχ' ἡ χάρτα τῶν θαλασσιῶν. Θὰ τὸν ἀποστεγνώσω ἄν τὸ ἄχυρον ὁ ὑπνος νύκτα μέραν δὲν θὰ ἔρχεται ἔς τὴν κουρασμένην σκέπην τῶν βλεφάρων τοῦ ὁσάν ἀφωρισμένος ἀνθρώπος θὰ ζῇ ἐννεῖα φοραὶς ἐννεῖα ἡμερώνουκτα θὰ λυθῆ, θὰ στραγγίξῃ, θὰ μαραίνεται! Θὰ τὸν ἀνεμοδέρνω εἰς τὰ κύματα, κ' ἄς μὴ μπορῶ νὰ πνίξω τὸ καράδι του! Κύτταξ' ἐδῶ τί ἐχω.

Β' ΜΑΓΙΣΣΑ.
 Δεῖτε, δεῖτέ με.
 Α' ΜΑΓΙΣΣΑ.

Ἐνὸς πιλότου ἔγω ἕνα δάκτυλον, ὅπου ἐγὼ γυρνοῦσα ἐναυάγησα.

Γ' ΜΑΓΙΣΣΑ
 Τὰ τύμπανα! Ὁ Μάκβεθ ἔρχεται ἔρχεται!
 Αἱ τρεῖς ὁμοί.

Τρεῖς Μοῖραι, καλομοῖραι, ἀδελφαί κ' αἱ τρεῖς, τῆς γῆς καὶ τοῦ ἀέρος ταξιδεύτριας, γυρνοῦν χειροπιασμέναις ὀλοτρίγυρα. Τρεῖς γύρους δι' ἐσένα τρεῖς φοραὶς ἐγὼ καὶ τρεῖς φοραὶς ἀκόμη ἔγιναν ἐννεῖα τέλειωσαν τὰ μάγια. Τώρα, σιωπὴ!

[Εἰσέρχονται ὁ Μάκβεθ καὶ ὁ Βάγκος].

ΜΑΚΒΕΘ.
 Τόσην ἡμέρας ἀλλαγὴν ἄλλην φορὰν δὲν εἶδον.
 ΒΑΓΚΟΣ.

Πόσον νὰ θέλῃ ἀπ' ἐδῶ εἰς τὸ Φόρος; . . . Τί εἶναι αὐτὰ τὰ ὄντα τ' ἄγρια, τὰ καταζαρωμένα; Δὲν μοιάζουν κάτοικοι τῆς γῆς; ὅμως πατοῦν τὸ χῶμα! — Τί εἶσθε; Ζῆτε; Ἡμποροῦν μὲ σὰς νὰ ὁμιλήσουν οἱ ἀνθρώποι; Μοῦ φαίνεσθε ὡσάν νὰ μ' ἔνοητε, διότι ἀναιδάζετε ἡ κάθε μιὰ συγχρόνως τὸ ξεραμένο δάκτυλο ἔς τὰ μαραμένα χεῖλη. Θὰ ἔλεγα πῶς μοιάζετε γυναίκες, ἂν δὲν ἦσαν τὰ γένεια σας.

ΜΑΚΒΕΘ.
 Αὐλήσατε ἂν δύνασθε! Τί εἶσθε;
 Α' ΜΑΓΙΣΣΑ.
 Χαῖρε, ὦ Μάκβεθ! Χαῖρε σὺ, Μάκβεθ, τοῦ Γλάμη θάνε!
 Β' ΜΑΓΙΣΣΑ.
 Χαῖρε, ὦ Μάκβεθ! Χαῖρε σὺ, τοῦ Καουδώρ ὁ θάνης!
 Γ' ΜΑΓΙΣΣΑ.
 Χαῖρε, ὦ Μάκβεθ! Βασιλεὺς μετέπειτα θὰ γίνης!
 ΒΑΓΚΟΣ.

Ὡ φίλε, τί ἔπιπάξασαι, καὶ διατί σοβεῖσαι ἀκούσματ' εὐχάριστα;—Ἔσεῖς, σὰς ἐφορκίζω, ἀποκριθῆτε! Πλάσματα τῆς φαντασίας εἶσθε; ἢ ὄντα εἶσθε ἄληθινά κ' αἱ τρεῖς, καθὼς σὰς βλέπω; ἔς τὸν σύντροφόν μου εἶπετε τὸν τωρινόν του τίτλον, καὶ τοῦ ἐπρομαντεύσατε μὲ τοὺς χαιρετισμοὺς σας καὶ μεγαλεῖα μέλλοντα κ' ἐλπῖδα βασιλείας, τόσον ποῦ μένει ἔκθαμβος. Ἐμένα δὲν μιλεῖτε; Ἐὰν τοῦ χρόνου τὴν σπορὰν τὸ μάτι σας προδίδει

ἂν νὰ εἶπητε δύνασθε ποῖος σπόρος θὰ φυτρώσῃ, ποῖος ὄχι; ὁμιλήσατε κ' ἐμὲ, ποῦ δὲν γυρεύω χάριν ἢ ἔχθραν ἀπὸ σας, ἀλλ' οὔτε σας φοβοῦμαι.

Α' ΜΑΓΙΣΣΑ.
 Χαῖρε καὶ σὺ!
 Β' ΜΑΓΙΣΣΑ.
 Χαῖρε καὶ σὺ!
 Γ' ΜΑΓΙΣΣΑ.
 Χαῖρε καὶ σὺ, ὦ Βάγκε!
 Α' ΜΑΓΙΣΣΑ.
 Τοῦ Μάκβεθ ταπεινότερε, πλὴν μεγαλειότερε του!
 Β' ΜΑΓΙΣΣΑ.
 Ὅχι, ἐξ ἴσου εὐτυχεῖ, ἀλλ' εὐτυχέστερε του!
 Γ' ΜΑΓΙΣΣΑ.

Σὺ θὰ γεννήσης βασιλεῖς, κ' ἂν βασιλεὺς δὲν γίνης. Λοιπὸν κ' οἱ δύο χαίρετε, ὁ Μάκβεθ καὶ ὁ Βάγκος!

ΜΑΚΒΕΘ.

Σταθῆτε, γλωσσαι σκοτειναί, καὶ ἄλλα νὰ μοῦ ἴπητε. Τοῦ Γλάμη θάνην μ' ἔκαμε ὁ θάνατος τοῦ Σίνελ, καὶ τὸ γνωρίζω. Ἀλλὰ ζῆ τοῦ Καουδώρ ὁ θάνης, ζῆ κ' εὐτυχεῖ. Ὡς Καουδώρ πῶς χαιρετᾷ ἐμένα; Τὸ δὲ νὰ γίνω βασιλεὺς, ἀπίθανον ἐξ ἴσου ὅσον νὰ ἤμαι Καουδώρ. Νὰ μοῦ εἶπητε πόθεν σὰς ἔρχεται ἡ θαυμαστὴ αὐτῆ πληροφορία, καὶ διατί ἔς αὐτὸν ἐδῶ τὸν ἔρημον τὸν λόγγον τὸν ὄρομον νὰ μᾶς κόψετε κ' αἱ τρεῖς σας μὲ τοιούτους προφητικὸς χαιρετισμοὺς; Σὰς ἐφορκίζω, ἴπητε! [Αἱ μάγισσαι ἐξαλείφονται].

ΒΑΓΚΟΣ.

Δὲν κάμνει μόνον τὸ νερὸν πλὴν καὶ τὸ χῶμα φούσκαις. Φούσκαις τῆς γῆς ἦσαν κ' αὐταί. Ποῦ χάθησαν; Τὰς εἶδες;

ΜΑΚΒΕΘ.

Εἰς τὸν ἀέρα. Σκόρπισε τὸ αἶθρον κορμί των ὡσάν τὸν ἀχνὸν ἔς τὸν ἄνεμον. Ἄς ἔμειναν ἀκόμη!

ΒΑΓΚΟΣ.

Τὰ ὄντ' αὐτὰ ποῦ λέγομεν ἦσαν ἐδῶ ἀλήθεια; Ἢ μὴ ἐφάγαμεν κ' οἱ δύο τὴν ρίζαν ποῦ τρελλαίνει, κ' ὁ νοῦς μᾶς λείπει;

ΜΑΚΒΕΘ.

Βασιλεῖς θὰ γίνουν τὰ παιδιὰ σου.

ΒΑΓΚΟΣ.

Σὺ βασιλεὺς.

ΜΑΚΒΕΘ.

Καὶ Καουδώρ πρὸς τοῦτοις. Δὲν τὸ εἶπαν;

ΒΑΓΚΟΣ.

Αὐτὰ μᾶς ἔψαλαν κ' αὐτὰ. . . Ἀλλὰ, ποῖος πλησιάζει;

Πρᾶξις δευτέρα. Ἐκ τῆς πρώτης σκηνῆς.

[Προθάλαμος ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ Μάκβεθ].

ΜΑΚΒΕΘ μόνος.

Τί εἶναι τοῦτο, μάχαιρα, ποῦ βλέπω ἄντικρό μου μὲ τὴν λαβὴν της πρὸς ἐμέ; . . . Ἐλα, νὰ σὲ ἀρπάξω . . . Δὲν σ' ἔχω, πλὴν τὰ μάτια μου ἐκεῖ ἐμπρὸς σὲ βλέπου! Ὡ φάντασμα ὀλέθριον, δὲν εἶσαι κ' εἰς τὸ χεῖρ καθὼς ἔς τὰ μάτια αἰσθητόν; Ἢ μὴ δὲν εἶσαι ἄλλο παρὰ τοῦ νοῦ μου μάχαιρα, ἀπάτης μόνον πλάσμα ὅπου γεννᾷ ἡ κεφαλὴ ἔς τὴν ἐξαψὶν τῆς θερμῆς; Ἀλλὰ σὲ βλέπω πάντοτε, ψηλαφῶντὸν σὲ βλέπω, καθὼς αὐτὸ, ποῦ τὸ τραβῶ ἀπὸ τὴν θήκην τώρα. Τὸν ὄρομον ὅπου ἐμελλὰ νὰ πορευθῶ μοῦ δείχνεις, καὶ ὅμοιον σου σύνεργον θὰ εἶχα εἰς τὸ χεῖρ! . . . Σὲ βλέπω . . . Νὰ . . . κ' εἰς τὴν λαβὴν, κ' ἐπάνω ἔς τὴν

[ἐπιπέδα]

αί Ἀπᾶς ἡ βροχῆ, τὸ τοῦ Ἰνδρα δόρυ ὁ κεραυνός, καὶ ὁ τοῦ δράκοντος θησαυρός αἱ ὑπὸ τῶν νεφῶν ἀποκρυπτόμενοι ἠλιακαὶ ἀκτίνες· ἡ τοιαύτη εἰκονικὴ παράστασις τοῦ κοινοτάτου τῶν φυσικῶν φαινομένων παρέσχεον ἀφορμὴν εἰς ἀναριθμούς μύθους, ἀπὸ τοῦ δελφικοῦ περὶ τοῦ πυθοκτόνου Ἀπόλλωνος μέχρι τοῦ συναξαρίου περὶ τοῦ ἐλευθερωτοῦ τῆς βασιλοπούλας δρακοντοκτόνου ἁγίου Γεωργίου. Ὁ τοῦ Ἰνδρα κεραυνός μάλιστα, ἀπὸ πελέκειος καὶ δόρατος κατήντησεν ἐπὶ τέλους νὰ παραμορφωθῆ εἰς τὸ διαρκηγνύον τὰ κλιθεῖρα τῶν θησαυρῶν σιδηρόχορτον, — περὶ οὗ μέγας ἐγένετο πρό τινῶν ἐτῶν λόγος ἐν Ἀθήναις, ὅτε ἡ ἔλλειψις αὐτοῦ ἀνυπερέβλητον παρενέβαλεν ἐμπόδιον εἰς τὴν εὑρεσιν τοῦ περιλάλητου ἐν Κορίνθῳ θησαυροῦ. — Δι' ἐτέρας πάλιν παραστάσεως, περὶ τῆς ἡοῦς, ἥτις περικαλλῆς ἀναφαίνεται, ἀπρηρίπτουσα τὸ σκότιον τῆς νυκτός περιβλήμα, ἐξηγοῦνται ἀπλούστατα τὰ πολυπληθῆ παραμύθια περὶ ἡρωίδων καὶ ἡρώων, ὅτινες φέρουσι δέρμα ζώου ἢ καὶ εἰς ζῶα εἰσι μεταμορφωμένοι, ἀλλὰ καέντος ἢ ἄλλως πως καταστραφέντος τοῦ δέρματος, ἀνακτῶσι τὴν εὐεῖδῃ αὐτῶν μορφήν.¹

Ὡς οὐχὶ πρό μακροῦ χρόνου, ἐκ τῆς συγκριτικῆς ἐξετάσεως τῶν μύθων τῶν Ἰνδοευρωπαϊκῶν θρησκειῶν, κατεδείχθη, προήλθον οὗτοι πρωτίστως ἐκ τῆς ἀποκρυσταλλώσεως, οὕτως εἰπεῖν, οὐχὶ σπανίως δὲ καὶ ἐκ παρεξηγήσεως τῶν διαφόρων μεταφορικῶν ἐκφράσεων καὶ εἰκονικῶν παραστάσεων φυσικῶν φαινομένων· τὴν συμπῆξιν τῶν μυθολογικῶν συστημάτων ἐπέσπευσεν ἡ σχετικῶς ἐν ὑστερωτέροις χρόνοις ἀναπτυσθεῖσα τάσις τοῦ ἀνθρωπομορφισμοῦ. Ἡ ἐποχὴ τῆς συντάξεως τῶν παραμυθίων εἶνε πασιδῆλως πολλῶ μεταγενεστέρη, οὐδεὶς δὲ δύναται νὰ ἰσχυρισθῆ ὅτι ἀνέρχεται εἰς τοὺς πρό τῆς μεταναστάσεως τῶν Ἀρίων χρόνους. Εἶνε μὲν ἀληθές ὅτι τὴν ἐρμηνείαν καὶ τὰ σπέρματα αὐτῶν εἰς τὴν ἐποχὴν ἐκείνην πρέπει νὰ ἀναζητήσωμεν, ἀλλὰ τοῦτο διότι ἐντεῦθεν ἐμμέσως προέκυψαν. Ἐκτὸς ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων πάντες σχεδὸν οἱ εὐρωπαϊκοὶ καὶ ἀσιατικοὶ λαοὶ ἠρύσθησαν τὰ παραμύθια αὐτῶν ἐξ Ἰνδικῶν πηγῶν, οὐχὶ μὲν λιάν παλαιῶν, ἀλλ' ὅπως δῆποτε οὐ σμικρὰν ἐχουσῶν σχέσιν μὲ τοὺς μύθους καὶ τὸ μυθολογικὸν καθόλου πνεῦμα τῶν πρώτων Ἀρίων. Διὰ τοῦ βουδισμού καὶ τῶν βουδιστικῶν βιβλίων τὰ Ἰνδικὰ διηγήματα μετεδόθησαν εἰς τοὺς Σίνας, τοὺς Ἰαπωνοὺς, τοὺς Σιαμιοὺς, τοὺς Μογγάλους, Τατάρους, Καλμουίκους, Λαπωνοὺς, Φιννίους κλπ. Ἡ ἐπικοινωνία τῶν Ἑλλήνων μετὰ τῶν Ἰνδῶν, μετὰ τοὺς χρόνους τοῦ μεγάλου Ἀλεξάν-

1. Εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἀνάγεται ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ κυρίου Πίου, περὶ ἧς ἐνταῦθα ὁ λόγος, μόνον τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 22 (τὸ γυδοκόριτσο). Οὐχ ἦττον ὅμως πολυάριθμα τοιαῦτα παραμύθια σώζονται παρ' ἡμῖν (Ἀρκουδίτσα, Γουρουνίτσα, κλπ)

δρου ἰδίως, κατέστησε γνωστοὺς ἐν Ἑλλάδι πολλοὺς Ἰνδικούς μύθους, παρὰ Πλουτάρχῳ δὲ καὶ τισὶν ἄλλοις συγγραφεῦσιν ἀνευρίσκωμεν ἐνιαχοῦ ἀπηχῆσεις τοῦ Συντίπα καὶ τοῦ Βισνουσαρμάν. Κυρίως ὅμως κατέκλυσαν τὴν Εὐρώπην μετὰ τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ Ἰσλαμισμού, διὰ μέσου τῶν Ἀράβων, ὅτε ὁ Συντίπας καὶ ἡ Χιτοπαδάσα καὶ ἄλλαι ἀσημότεραι συλλογαὶ ἐπολλαπλασιάσθησαν ὑπερμέτρως δι' ἀναριθμητῶν μεταφράσεων καὶ μιμήσεων ἐν πάσαις σχεδὸν ταῖς εὐρωπαϊκαῖς γλώσσαις καὶ ἐν ταῖς πλείσταις σημιτικαῖς. Ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ τοῦ δεκάτου αἰῶνος ἐγένοντο ἐπίσης τοιαῦται μεταφράσεις ἐκ τῆς ἀραβικῆς, τῆς περσικῆς καὶ τῆς χαλδαϊκῆς. Περὶ τὰ τέλη τῆς 14^{ης} ἑκατονταετηρίδος μετεφράσθη ὑπὸ μὲν Συμεῶνος Σῆθ τοῦ ἱατροφιλοσόφου ἢ Χιτοπαδάσα, ὑπὸ δὲ Μιχαῆλ τοῦ Ἀνδρεοπούλου ὁ Συντίπας.¹ Ἄλλ' ἐκτὸς τῶν δύο τούτων πλουσιωτάτων πηγῶν, πιθανῶς δὲν ἦσαν ἄγνωστοι ἐν Ἑλλάδι καὶ ἕτεραι Ἰνδικαὶ συλλογαί, ὡς ἀποδείκνυται ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν αἰσωπειῶν μύθων, ἐκ πολλῶν συναξαρίων, πρό πάντων δὲ ἐκ τοῦ ὑπὸ τοῦ Πλανουδίου ἴσως συνταχθέντος βίου Αἰσώπου, καὶ ἐκ τοῦ εἰς Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνὸν ἀπιθάνως ἀποδιδόμενου συναξαρίου περὶ τοῦ ἁγίου Βαρλαάμ καὶ Ἰωάσαφ· τὸ συναξάριον τοῦτο οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ βιογραφία τοῦ Βουδα, οὗ τὴν θέσιν καταλαμβάνει ὁ ἀνύπαρκτος ἅγιος Ἰωσαφάτ, ὥστε ἐν τούτῳ ἔχομεν ἕτερον ὑπόδειγμα περιέργου μεταγγισμοῦ τῶν Ἰνδικῶν μύθων.

Ἡ τῶν Ἰνδικῶν μύθων καὶ διηγημάτων ἐπενέργεια εἰς τὴν διάπλασιν τῶν παραμυθίων εἶνε μεγάλη βεβαίως καὶ σπουδαιότατη, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἡ μόνη. Ἡ παναρχαία κοίτη τοῦ χαμιτικῶν πολιτισμοῦ, ἡ Αἴγυπτος, ὁπόθεν οἱ μεγαλοφυέστατοι τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων προσέτρεχον νὰ ρυσθῶσι σοφίαν, συνετέλεσεν ἐπίσης οὐχὶ σμικρὸν. Τίς ἀγνοεῖ τὰ περὶ Ἰωσήφ καὶ τῆς γυναικὸς τοῦ Πετερῆ ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ, καὶ τίνα δὲν κατέπληξεν ἡ τούτων ὁμοιότης τοῖς περὶ Φαίδρας καὶ Ἰππολύτου καὶ ἄλλοις πολλοῖς ἑλληνικοῖς μύθοις; ἢ τὴν ἀπόκρυφιν τῆς φιάλης ἐν τῷ σάκκῳ τοῦ Βενιαμείν, ὅπερ τέχνασμα οὐχὶ μόνον ἐν συναξαρίοις, ἀλλὰ καὶ ἐν πολλοῖς δημοτικοῖς παραμυθίοις ἐπαναλαμβάνεται; ἢ γνωστοτάτη Σταχτοπούτα κατὰ γὰρ ἐκ τῆς Ῥοδώπιδος τοῦ Ἡροδότου, παρὰ παντὶ δὲ λαῶ ἐυρίσκωμεν παραμύθια πηγάζοντα ἐξ ἐτέρας αἰγυπτιακῆς διηγήσεως τοῦ αὐτοῦ ἱστοριογράφου, περὶ τοῦ θησαυροῦ τοῦ Ῥαμφινήτου. Πρόδηλον ὅτι, ἐὰν περιεσφύζοντο ἰκανὰ μνημεῖα τῆς αἰγυπτιακῆς γραμματολογίας, θὰ ἠδύναμεθα νὰ ποιήσωμεν εὐρύτερους παραλληλισμούς. Οὐχ ἦττον ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω μύθων, διετρή-

1. Πρβλ. τὰς περὶ δημοτῶν βιβλίων μελέτας μου ἐν Ἑστία τῆμ. Δ' σ. 433 κέ.

θησαν μέχρις ἡμῶν καὶ δύο ἀκέραια αἰγυπτιακὰ παραμύθια, ἄτινα, ἀγνοῶν τὴν καταγωγὴν των, θὰ ὑπελάμβανε τις ὡς δημόδη παραμύθια εὐρωπαϊκοῦ τινος λαοῦ. Τὸ ἐν τούτων (Le prince predestiné) ἐδημοσιεύθη πρό διετίας ἐν τῇ Ἀσιατικῇ Ἐφημερίδῃ τῶν Παρισίων (τ. Χ. σ. 236-260). Τὸ ἕτερον, μᾶλλον ἐνδιαφέρον, ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον τῷ 1852 ὑπὸ Rougé, ἐγράφη δὲ ἐπὶ τῆς βασιλείας Μενεπτᾶ τοῦ Β', διαδόχου τοῦ Σεσώστριος, ἦτοι κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δεκάτου τετάρτου αἰῶνος π.χ. Ἄπαντα τὰ ἐπεισόδια τῆς αἰγυπτιακῆς διηγήσεως ἀνευρίσκονται ἐν αἰγυπτιακοῖς παραμυθίοις· ἡ δὲ βᾶσις αὐτοῦ, ἐπὶ τῆς περὶ μετεμψυχώσεως θεωρίας στηριζομένη, ἐξηγεῖ οὐ μόνον πολλὰ παραμύθια, ἀλλὰ καὶ πολλὰς προλήψεις ἡμῶν· ὁ ἦρωὺς τῆς διηγήσεως Σατοῦ κρύπτει τὴν καρδίαν του ἐν ἀκακίᾳ· τὸ δένδρον κόπτεται, διαταγῇ τῆς κακῆς γυναικὸς του, ἢ καρδία ὅμως ἀνευρίσκεται ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ Ἀνεπού, ὅστις ποτίσας ταύτην τὸν Σατοῦ ἀνίστησιν αὐτόν. Ὁ Σατοῦ μεταμορφοῦται εἰς βοῦν Ἄπιν, ἢ κακὸς τροπος σύζυγός του, γενομένη βασιλίσσα παρακαλεῖ τὸν Φαραῶ νὰ σφάζῃ τὸν Ἄπιν, ἀλλ' ἐκ δύο βανίδων τοῦ αἵματος του φύονται δύο περσέαι, πάλιν αὐταὶ κόπτονται διαταγῇ τῆς βασιλίσσης, μία σχίζα ὅμως ἐκσπενδονίζεται, ἐγγίζει τὰ χεῖλη τῆς ἐγκυμονήσασα δ' ἢ βασιλίσσα τίκτει... τὸν αὐτὸν Σατοῦ. Διὰ τὸν παραδόξως ἀνέπτυξαν τὴν περὶ μετεμψυχώσεως θεωρίαν των οἱ αἰγύπτιοι ἱερεῖς; Ἄγνωστον· ὅπως δῆποτε ὅμως, καίπερ τὸν λόγον τοῦ πράγματος μὴ ἐπιστάμενοι, ἀκολουθοῦσι πολλοὶ μέχρι τοῦ νῦν εἰς ἀσυνειδήτως τὰς ἰδέας ταύτας, καὶ φυτεύουσι κατὰ τὴν γέννησιν τῶν τέκνων των δένδρα, ὧν τὴν τύχην νομίζουσι συνδεομένην μετὰ τῆς τῶν νεογνῶν.

Οὕτω λοιπὸν τὰ δύο πρώτιστα καὶ σπουδαιότατα βεῦματα, ἐξ ὧν ἀπέρρευσαν τὰ παραμύθια τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν, εἰσι τὸ Ἰνδικὸν καὶ τὸ αἰγυπτιακόν, ἢ διατήρησις δηλαδὴ τῆς παλαιότατης κληρονομίας τῶν παραδόσεων τῶν ἀρίων ἐθνῶν καὶ ἡ ἐγκατάμιξις ξένων, χαμιτικῶν, στοιχείων. Ἐξετάζοντες δὲ ἰδιαίτερος τὰ δημόδη ἑλληνικὰ παραμύθια, βλέπομεν ὅτι ἐμορφώθησαν ἐκ πηγῶν διαφόρων μὲν, ἀλλ' ἐμμέσως ἐκ τῶν πρώτων ἐκείνων καὶ κυριωτάτων προερχομένων. Πρώτη πηγὴ εἰσι τὰ διατηρηθέντα παρὰ τοῦ λαοῦ λείψανα τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν μύθων καὶ μυθολογικῶν. Κατόπιν ἐρχονται τὰ χριστιανικὰ διηγήματα τῶν ἀποκρύφων εὐαγγελίων καὶ τῶν συναξαρίων, κρᾶμα ἑλληνικῶν καὶ σημιτικῶν στοιχείων. Οὐχ ἦττον ἐπενήργησαν αἱ γραμματολογίαι τῶν δυτικῶν τῆς Εὐρώπης ἐθνῶν μετὰ τὰς σταυροφορίας, ὅποτε πολλὰ φραγκικὰ ἐπημετεφράσθησαν εἰς τὴν κοινὴν γλῶσσαν, καὶ πολλῶ πλείοτερον

ἢ ἀραβικὴ καὶ ἡ περσικὴ, μετὰ τὴν τουρκικὴν κατάκτησιν, ἕνεκα πρό πάντων τῆς μετὰ τῶν Τούρκων ἐπικοινωνίας τῶν Ἑλλήνων, ἐν μέρει δὲ καὶ ἕνεκα τῆς μεταφράσεως τῶν *χιλίων καὶ μίας νυκτῶν*.¹

Ἐν τῇ περὶ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἐν τῇ νέᾳ συνταγματικῇ αὐτοῦ ὁ Κούρτιος Βάξμουθ ἐξαιρεῖ τὴν σημασίαν τῶν παραμυθίων πρὸς σπουδὴν τῆς νεοελληνικῆς μυθολογίας. Ὁ Γρίμμ αὐτὸς προσέτρεξε πολλάκις εἰς τὰ δημόδη παραμύθια, ἵνα διαλευκάνῃ ὅπως οὖν τὴν γερμανικὴν μυθολογίαν. Καθ' ἡμᾶς ὅμως τὰ παραμύθια, ἀπλετον ἐνίοτε δυνάμενα νὰ ἐπιγύσασιν φῶς εἰς τὰς μελέτας περὶ τῆς καθόλου ἱστορίας τῶν θρησκειῶν καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, εἰσὶν ἡμιστὰ ἀσφαλεῖς ὁδηγοὶ πρὸς ἐξακριβώσιν τῆς μυθολογίας ὀρισμένου τινος λαοῦ. Σπανιώτατα ἐρριζώθησαν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε νὰ συνταυτισθῶσι μετὰ τῶν παραδόσεων· ἀσταθῆ καὶ ἀβεββαία, πλανῶνται ἀπὸ ἔθνους εἰς ἔθνος, συμμίγνυνται μετ' ἄλληλων, καὶ δυσχερεστάτη, ἀδύνατος μᾶλλον ἀποβάνει ἡ διάκρισις τῶν ὀθνεῖων ἀπὸ τοῦ ἰθαγενούς. Οὐχ ἦττον ὅμως ἡ ἀξία αὐτῶν μένει ἀναμφισβήτητος· χρησιμώτατα διὰ τοὺς σκοποὺς, οὗς ἀρχόμενοι εἵπομεν, παρ' ἡμῖν εἰσι καὶ ὡς γλωσσικὰ μνημεῖα ἀξία σπουδῆς, διότι πιστῶς ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ λαοῦ συλλεγόμενα, θὰ παράσχωσι πολυτίμους συμβολὰς εἰς τοὺς ἀσκοληθησομένους πρὸς ἀποθησαύρισιν καὶ ἐξελεγχῖν τοῦ γλωσσικοῦ ἡμῶν πλοῦτου.

Δυστυχῶς ἐλαχίστη πρὸς τοῦτο κατεβλήθη φροντίς· ἀλλοδαποὶ λόγιοι ἐσπευσαν νὰ δημοσιεύσασιν συλλογὰς παραμυθίων ἐν μεταφράσει, ἀπὸ τοῦ Zuccarini ὅστις πρῶτος ἐν τῷ περιοδικῷ Ausland τῷ 1832 κατεχώρισε τρία παραμύθια κατ' ἐπιτομήν, μέχρι τοῦ Βερνάρδου Schmidt, τοῦ κατὰ τὸ προπαρελθὸν ἔτος ἐκδόντος συλλογὴν ἑλληνικῶν παραμυθίων καὶ παραδόσεων. Παρ' ἡμῖν ὀλίγιστοι ἠσκολήθησαν εἰς τοιαύτας μελέτας, ἀξίαι δὲ μνηεῖαι εἰσι μόνον αἱ συλλογαὶ τῶν *Νεοελληνικῶν ἀναλεκτῶν* τοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου Παρνασσῶ καὶ τοῦ κ. Α. Σακελλαρίου ἐν τοῖς *Κυπριακοῖς* αὐτοῦ. Τοσοῦτω δὲ μᾶλλον εἶνε λυπηρὸν τοῦτο, καθ' ὅσον ἅπασαι αἱ συλλογαί, ἐκτὸς τῆς τοῦ Μαρζουζῆ, τῆς περιεχούσης παραμύθια τῶν ἐν Καλαβρίᾳ Ἑλλήνων, ἐδημοσιεύθησαν μόνον ἐν μεταφράσει, ἀπολέσασαι οὕτω τὸ γλωσσικὸν αὐτῶν ἐνδιαφέρον, ὅπερ πολλάκις εἶνε τὸ σπουδαιότατον.

Μεταξὺ τῶν ὑπὸ ἀλλοδαπῶν δημοσιευθειῶν συλλογῶν τὴν πρώτην ἀναντιρρήτως κατέχει θέσιν ἡ τοῦ J. Hahn ἐν Λειψίᾳ τῷ 1864 εἰς δύο τόμους μετὰ προλεγομένων καὶ σημειώσεων· ἡ

1. Τὸ ὑπ' ἀριθ. 21 παραμύθιον τῆς παρούσης συλλογῆς εἶνε εἰλημμένον ἐκ τῆς μεταφράσεως τῆς Χαλιμάς.

συλλογή αὐτή περιέχει 114 παραμύθια (συμπεριλαμβανομένων και 12 αλβανικών) μετά πολυαριθμίων παραλλαγῶν αὐτῶν, ἐν διαφόροις τῆς Ἑλλάδος τόποις, ἰδίως δ' ἐν Ἠπείρῳ και ταῖς νήσοις τοῦ Αἰγαίου περισυναχθέντα. Ὁ Χάν ὁ μως ἦν μυθολόγος μᾶλλον, καίπερ δὲ κατανοῶν και ἐκτιμῶν τὴν γλωσσικὴν ἀξίαν τῆς πλουσιωτάτης αὐτοῦ συλλογῆς, ἀπόκνησεν, ἕνεκα τῶν δυσχερειῶν τοῦ ἐγχειρήματος νὰ ἐπισυνάψῃ και τὸ ἐλληνικὸν κείμενον τῆ γερμανικῆ μεταφράσει. Θὰ ἐθλιθόμεθα μεγάλως διὰ τὴν ἔλλειψιν ταύτην, ἂν μὴ πρὸ πολλοῦ ἐπειθόμεθα, τυχαίως ἀναγνόντες ἀποσπάσματα τῆς συλλογῆς ταύτης ἀγνωστον πῶς περιελθόντα ἐπὶ τέλους εἰς χεῖρας βιβλιοπώλου τινὸς τῶν Ἀθηνῶν, ὅτι ἡ γλῶσσα τῶν παραμυθίων ἐκείνων παρεφθάρη ἐλεεινῶς ὑπὸ λογίων συλλογῶν· τοῦτο ἐπιμαρτυρεῖ και ἡ ἀρτίως ἐκδοθεῖσα συλλογή τοῦ κ. Πίου.

Ὁ κ. Ἰωάννης Πίος εἶνε Δανὸς λόγιος, ἀριστα ἐπιστάμενος τὴν νεοελληνικὴν, γνωστὸς δὲ γενόμενος εἰς τοὺς περὶ ταύτην ἀσχολουμένους διὰ τινων σπουδαίων μονογραφιῶν αὐτοῦ περὶ τῆς γλώσσης και τῆς μυθολογίας τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ. Ταξιδεύσας πρὸ δεκαπενταετίας εἰς Ἑλλάδα ἐγνωρίσθη μετὰ τοῦ Χάν, προξένου τότε ὄντος τῆς Αὐστρίας ἐν Σύρῳ, και παρ' αὐτοῦ ἔλαβε μέρος τῆς συλλογῆς τῶν παραμυθίων αὐτοῦ, ἣν ἐσκόπει νὰ ἐκδώσῃ ἐν πρωτοτύπῳ. Ὁ κ. Πίος ἀνεγνώρισεν ἀμέσως ὅτι οἱ χάριν τοῦ κ. Χάν ἐργασθέντες ἐκτὸς ὀλιγίστων ἐξαιρέσεων πόρρω ἀπέχον τοῦ νὰ ποδώσωσι πιστῶς τὸ γλωσσικὸν ἰδίωμα τῶν τόπων, ἐν οἷς ἤκουσαν τὰ παραμύθια· διὰ τοῦτο ἐπεκλήθη τὴν συνδρομὴν διαπρεποῦς Ἑλληνογλωσσολόγου, τοῦ ἀοιδίμου Μαυροφρύδη, πρὸς διόρθωσιν αὐτῶν. Καὶ ἀμφίβολος μὲν ἀποβάνει ἡ γλωσσικὴ ἀξία οὕτως παραφθαρέντων μνημείων τῆς δημώδους φιλολογίας, ἀλλ' ὅπως δῆποτε μυρίας χάριτας ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν εἰς τὸν ἐκδότην αὐτῶν, εὐσυνειδήτως και ἐπιστημονικώτατα ἐργασθέντα.

Ἐν πρώτοις ἡ γλῶσσα μερικῶν παραμυθίων τῆς προκειμένης συλλογῆς, ὡς τοῦ πρώτου λόγου χάριν, εἶνε γνησία δημοτικὴ, ἀλλαχού δ' εὐρηναται φράσεις τινὲς ἀνόθευτοι, συντελοῦσαι εἰς βῆθιν ἀποκατάστασιν πολλῶν μυθολογικῶν και φιλολογικῶν διδομένων, ἅτινα θὰ παρεφθείροντο ὅπως δῆποτε μεταφραζόμενα ἐκ νέου ἐκ τῆς γερμανικῆς τοῦ Χάν μεταφράσεως. Οὕτως, ὅπως ἐν ἐκ τῶν πολλῶν παραδειγμάτων ἀναφέρωμεν, ἐκ τῆς συλλογῆς ταύτης κατὰ πρῶτον φαίνεται ὅτι τὸ παραμύθιον τοῦ Σιντσηρχῆ δὲν εἶνε παραμύθιον, ἀλλ' ἄσμα δημοτικόν, οὐ μόνον στίχους τινὰς ἐνεθυμῆτο ὁ διηγηθεὶς· και δὴ ἄσμα δημοτικὸν ἀνήκον, ὡς νομίζομεν, εἰς τὸν εὐρὺν κύκλον τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν νεωστὶ

ἀνακαλυφθεῖσαν ἐθνικὴν ἡμῶν ἐποποιίαν τοῦ Διγενῆ Ἀκριτά.¹

Τὰ παραμύθια τῆς συλλογῆς τοῦ κ. Πίου ἀνέρχονται ἐν ὅλῳ εἰς τεσσαράκοντα ἑπτὰ· ἐκ τούτων ἕνδεκα τῆς νησίδος Ἀστυπαλαίας και ἐξ τῆς Ἄνω Σύρας, συνελέγησαν ὑπὸ αὐτοῦ τοῦ ἐκδότη· ἕνεκα δὲ τῆς ἀκριβείας και τῆς προσοχῆς, ἣτις κατεβλήθη πρὸς πιστὴν ἀπόδοσιν τῆς δημοτικῆς γλώσσης, εἰσὶν ἀναμφιλέκτως ἀξία νὰ συστηθῶσιν ὡς πρότυπα τοιούτων συλλογῶν· και αὐταὶ ἐτι αἰ λεπτόταται τῆς προφοράς διαφοραὶ (πρὸ πάντων τῆς συριανῆς διαλέκτου) σημειοῦνται ἐπιμελῶς, οὐδενὸς δ' ἐφείσθη κόπου ὁ ἐκδότης πρὸς ἐξέλεξιν και ἀντιβολὴν τῶν ἀντιγράφων τῶν παραμυθίων.

Τὰ παραμύθια τῆς Ἀστυπαλαίας διακρίνονται διὰ τὸ ἀφελές και ἄροσερὸν αὐτῶν· οὐδὲ χάριτος δὲ και εὐφυῆς στεροῦνται ἐνιαχοῦ· ὁ διηγούμενος ἀρέσκειται πολλάκις νὰ παρενθέτῃ καταλλήλως δημῶδεις παροιμίας, προσεπιλέγων, ὅτι· «Αὐτὰ δὲν εἶνε τοῦ παραμυθιοῦ, μονό'νε ὀδικαί μου παροιμίας, γιατί τὰ δα κ' ἐγὼ και τὰ ξέρω.»

Ὁ χώρος δὲν ἐπιτρέπει ἡμῖν νὰ ἐπεκταθῶμεν διὰ μακρῶν ἀναλύοντες και ἐξετάζοντες τὰ παραμύθια ταῦτα ἐν συγκρίσει πρὸς ἄλλα ξένων ἔθνῶν· χάριν παραδείγματος ἀπλῶς ἐν μόνον ἐκ τούτων θέλομεν παραθέσει ἐν τῷ ἐπομένῳ φύλλῳ, συνοδεύοντες αὐτὸ μετὰ τινων σημειώσεων. Ἐνταῦθα περιοριζόμεθα νὰ παρατηρήσωμεν, ὡς ἰδιάζον χαρακτηριστικὸν τῶν τῆς Ἀστυπαλαίας παραμυθίων, ὅτι ἐν τισι τούτων τὴν θέσιν τῶν Δρακόντων καταλαμβάνει ὁ Ἄγγριάνθρωπος, και ὅτι ἀναφέρονται ἐν αὐτοῖς Νεράιδες καὶ ὀλοκλήριαν διαφέρουσαι τῶν Νεράιδων τῶν δημῶδων ἐλληνικῶν προλήψεων. Μία ἐτι ἐκ τῶν πολλῶν ἀποδείξεων ὅτι προτοῦ νὰ καταρτισθῶσι πλήρεις συλλογαὶ τῶν και ἐν τῇ ἐλαχίστῃ γωνίᾳ τῆς ἐλληνικῆς γῆς διατηρομένων προϊόντων τῆς δημώδους φιλολογίας, δὲν θὰ δυνήθωμεν ἐπαρκῶς νὰ ἐξακριβώσωμεν τὸν βίον και τὴν πνευματικὴν κατάστασιν τοῦ ἡμετέρου λαοῦ· και τοῦτο ἐνδιαφέρει μὲν ἰδίᾳ μόνον τοὺς περὶ τὴν ἐθνογραφίαν και τὴν ἱστορίαν τοῦ πολιτισμοῦ ἀσχολουμένους· ἀλλ' οὐ μικρὰν σπουδαιότητα κέκτηται και δι' ἡμᾶς, συντελοῦσα τὰ μάλιστα πρὸς ἐπίλυσιν τοῦ περὶ τῆς καταγωγῆς τῆς ἐλληνικῆς ἐθνότητος ζητήματος, ὅπερ δὲν δύναται νὰ θεωρηθῆ ὀριστικῶς λελυμένον, ὕφισταμένον ἐτι πολλῶν διχογνωμιῶν και ἀμφισβητήσεων.

Ἐν Μονάχῳ, κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1879.

N. P. HALLTHE.

1. Ὁμοίον μακρὸν δημοτικὸν ἄσμα ἐδημοσιεύσαμεν ἐν Νεοελλ. Ἀναλέκτοις.—Ἡ ἐποποιία τοῦ Διγενῆ διατηρεῖται ἐτι ζωντανὴ παρὰ τῷ ἡμετέρῳ λαῷ ἐν πολλοῖς κύκλοις δημοτικῶν ἀσμάτων. Τοιαῦτα ἐκδεδομένα και ἀνέκδοτα ἔχομεν μέχρι τοῦδε συλλεξίαι ὑπὲρ τὰ 800, ἅτινα ἴσως προσεχῶς θὰ δημοσιεύσωμεν ἰδιαίτερος.

ΒΑΔΙΓΚΤΩΝ

Καθ' ἦν στιγμὴν ὁ κ. Βαδιγκτῶν ἀποχωρεῖ τῆς ἐν Γαλλίᾳ ἐξουσίας ἀποφῶρον τὰς εὐλογίας ἑκατομμυρίων Ἑλλήνων, μετ' ἐνδιαφέροντος θ' ἀναγνώσῃ βεβαίως τὸ ἐλληνικὸν δημόσιον τὰς ἐξῆς περὶ τοῦ βίου και τῶν ἐξῆων αὐτοῦ ὡς πρωθυπουργοῦ πληροφορίας. Γεννηθεὶς ἐν Γαλλίᾳ και ἐκ γονέων Γάλλων, ὁ κ. Βαδιγκτῶν, διαμαρτυρούμενος τὸ θρησκευμα, ἀφοῦ προεπαιδεύθη ἐν παρισίανῳ λυκείῳ, ἀπεστάλη εἰς τὸ πανεπιστήμιον τῆς Κανταβριγίας, ἐνθα διέπρεψε και ἐβραβεύθη. Ἀλλὰ μὴ ἀποκοιμηθεὶς ἐπὶ τῶν ἀκαδημαϊκῶν δαφνῶν του, εὐθὺς μετὰ τὸ πέρας τῶν σπουδῶν του ἐπεσεκέθη τὴν Ἰταλίαν, τὴν Ἑλλάδα, τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, τὴν Συρίαν και ἐπεχείρησεν ἐμβριθεῖς ἱστορικὰς και ἀρχαιολογικὰς μελέτας, συλλέξας και τὰ πρῶτα στοιχεῖα ἀρίστης συλλογῆς ἀρχαιοτήτων. Ἐκεῖ ἐσπούδασεν ἐκ τοῦ ἀνεγγυος τὰ ἦθη και τοὺς πόθους τῶν λαῶν τῆς Ἀνατολῆς· αἱ γνώσεις δ' αὐταὶ ἀπέθεσαν αὐτῷ χρησιμώταται ἐν τῷ Συνεδρίῳ τοῦ Βερολίνου. Κατὰ τὴν εἰς Συρίαν ἐκστρατείαν τῶν Γάλλων, ὁ κ. Βαδιγκτῶν ἀπῆλθε και αὐθις αὐτόθι και διέτριψεν ὑπὲρ τὰ δύο ἔτη· τὰ δὲ πορίσματα τῶν ἐρευνῶν του, δημοσιεύθη μετὰ τὴν ἐπάνοδόν του, ἠνοιξαν αὐτῷ τὰς πύλας τοῦ Ἰνστιτούτου. Ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορίας ὁ κ. Βαδιγκτῶν ἀπέσχε τῆς πολιτικῆς. Τὰς ψήφους τῶν ἐκλογῶν ἐπεζήτησε τὸ πρῶτον ἐν ἔτει 1872· διακρίθη δὲ ταχέως ἐν τῇ Συνελεύσει, ἰδίως ὡς εἰσηγητῆς τοῦ περὶ νομαρχιακῶν συμβουλίων νόμου. Τὸ ῥωμαλέον σῶμα και οἱ πλατεῖς ὄμοι τοῦ κ. Βαδιγκτῶνος ἐλέγχουσιν ἄνθρωπον εἰθισμένον εἰς τὰς σωματικὰς ἀσκήσεις. Καὶ ἀληθῶς ὡς πρὸς τοῦτο ἔμεινε πάντοτε πιστὸς εἰς τὴν ἀγγλικὴν αὐτοῦ ἀγωγὴν. Καὶ ὡς πρωθυπουργὸς ὁσάκις δὲν συνεκροτεῖτο πρὸ μεσημβρίας ὑπουργικῶν συμβουλίων, ἀπήρχετο ἐριππος εἰς τὸ ἄλλοσ τῆς Βουλωνίας και διήρχετο αὐτόθι μίαν ἢ δύο ὥρας καλπάζων. Τὴν Κυριακὴν δὲ μετὰ μεσημβρίαν μετέβαινον εἰς τὸ ἐν τῷ Κερραμεικῷ σφαιριστήριον, και δυσκόλως θ' ἀνεγνώριζε τὸν ἐμβριθῆ πολιτικόν, ὅστις ἐβλεπεν αὐτὸν φοροῦντα μαλλίνους περισκελίδας, ἔχοντα τὰς χειρίδας τοῦ ὑποκαμίσου ἀνεστραμμένας και ρίπτοντα μετὰ ζέσεως τὴν βαρεῖαν σφαῖραν πρὸς τὸν σκοπόν. Εἶναι δεινὸς σφαιριστῆς και συχνότατα κερδίζει· ἀλλὰ κερδίσας ἡ γάσας, ἐπανερχεται μόνος εἰς τὸν οἶκόν του και ἐργάζεται ὡς ἀπλοῦς ὑπάλληλος. Συνήθως ὁ κ. Βαδιγκτῶν ἐγείρεται περὶ τὴν ὀγδόην ὥραν· ὁσάκις δὲ δὲν πρόκειται νὰ προεδρεύσῃ ὑπουργικῶν συμβουλίου, μένει εἰς τὸ γραφεῖόν του. Τὰ ὑπουργικὰ συμβούλια ἀρχοῦντα περὶ τὴν ἐνάτην ὥραν και διαρκοῦσιν ἄχρι τῆς ἐνδεκάτης και ἡμισείας· μετὰ τὸ πέρας δ' αὐτῶν ὁ κ. Βαδιγκτῶν πα-

ραμένει ἐν τοῖς Ἡλυσίοις συνδιαλεγόμενος μετὰ τοῦ προέδρου τῆς δημοκρατίας ἢ τινος ὑπουργοῦ. Ἐπιστρέφων περὶ τὴν μεσημβρίαν εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐξωτερικῶν, ἀναγινώσκει τὰ κατὰ τὴν ἀπουσίαν του ἀφίχθέντα ἐγγράφα και δέχεται τὸν διευθυντὴν τοῦ γραφείου τοῦ τύπου και τὸν γραμματέα τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου. Εἶτα προγευματίζει. Περὶ τὰς δύο ὥρας μετὰ μεσημβρίαν, ὁσάκις δὲν πρόκειται ν' ἀπέλθῃ εἰς συνεδρίασιν ἐν τῇ Βουλῇ, δέχεται τοὺς τμηματάρχας και συνεργάζεται μετ' αὐτῶν ἄχρι τῶν 4 μ. μ. Ἀπὸ τῶν 4 ἄχρι τῶν 6 δέχεται τοὺς διακεκριμένους ξένους, τοὺς ζητήσαντας ἐγγράφως ἀκρόασιν, και τοὺς ἐν Παρισίοις παρεπιδημοῦντας Γάλλους διπλωμάτας, ὡς και τοὺς πρεσβευτὰς τοὺς θέλοντας νὰ συνδιαλεθῶσι μετ' αὐτοῦ ἐκτάκτως, χωρὶς νὰ περιμείνωσι τὴν ἐπίσημον ὑποδοχὴν τῆς Τετάρτης. Περὶ τὴν ἑκτικὴν ὥραν ἐπανέρχονται οἱ τμηματάρχαι φέροντες ἐγγράφα πρὸς ὑπογραφήν. Ἡ ἐργασία αὐτὴ διαρκεῖ ἄχρι τῶν 8, ὅτε τὰ ἐγγράφα ἀποστέλλονται ἢ διὰ τοῦ ταχυδρομείου, ἢ δι' ἰδιαίτερον ταχυδρόμων. Ἡ ὑπηρεσία τῶν ἰδιαίτερον ταχυδρόμων δὲν κατηργήθη, ὡς νομίζουσι πολλοὶ, μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ τηλεγράφου. Καθῆκον αὐτῶν εἶναι ν' ἀπέλθωσιν εἰς τὸν πρὸς ἂν ὄρον χωρὶς νὰ σταθῶσιν οὐδαμοῦ καθ' ὁδόν. Τὰ διπλωματικά ἐγγράφα φέρουσιν εἰς σάκκον, οὐ δὲν ἀποχωρίζονται οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν. Ἄμα φθάντες, ὀφείλουσι νὰ προσέλθωσιν εἰς τὴν πρεσβείαν, πρὸς τὴν στέλλονται, ἢ εἰς τὸ ὑπουργεῖον. Ἐπίσημοι ταχυδρόμοι ὑπάρχουσι παρὰ τῷ ὑπουργεῖῳ τῶν ἐξωτερικῶν πέντε. Μισθὸν λαμβάνουσι μόνον 1500 φράγκα κατ' ἔτος, μὴ ὑπολογιζόμενων, ἔννοεῖται, τῶν ὀδοιπορικῶν ἐξόδων. Ὅποια ἀντίθεσις πρὸς τοὺς ἄγγλους ταχυδρόμους, κατὰ κανόνα συνταξιούχους ἀξιωματικούς, λαμβάνοντας πλὴν τῶν ὀδοιπορικῶν ἐξόδων μισθὸν ἐκ 15,000 φράγκων κατ' ἔτος! Πλὴν τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος ταχυδρόμων, οἱ ἀκόλουθοι και γραμματεῖς ἐπιφορτίζονται πολλὰκις ἀλληλοδιαδόχως νὰ φέρωσιν ἐπίσημα ἐγγράφα εἰς τὴν ἀλλοδαπήν. Ἡ ἀποστολὴ αὐτὴ εἶναι οἰονεὶ ἀμοιβή, καθὸ παρέχουσα εἰς τοὺς ἐκλεγμένους εὐκαιρίαν νὰ περιηγηθῶσι ξένας χώρας. Ἄμα φθάντες εἰς τὸν προορισμὸν τῶν, οἱ ἑκτακτοὶ οὗτοι ταχυδρόμοι ἐπιδίδουσι τὰ ἐγγράφα τῶν εἰς τὸν πρεσβευτὴν, ὅστις ἀποστέλλει αὐτοὺς αὐθις εἰς Παρισίους κομιστὰς τοῦ πρὸς τὸν ὑπουργὸν φακέλλου. Τὸν φακέλλον τοῦτον ἀφίχθέντες ἐπιδίδουσιν εἰς τὸν διευθυντὴν τοῦ ὑπουργείου, ὅστις κλείει αὐτὸν εἰς τὸ χαρτοφυλάκιον τῶν ἀπορρήτων ἐγγράφων, οὐ τὴν κλειδα φέρει ὁ ὑπουργός. Μετὰ τὴν παρέχασιν ταύτην ὁ βιογράφος ἐξακολουθεῖ ἀφηγούμενος τὸν βίον και τὰς ἐξῆς τοῦ κ. Βαδιγκτῶνος. Περὶ ὥραν ὀγδόην ὁ πρωθυπουργός γευματίζει.

Εἶτα ἀρχεται ἡ ἐσπερινὴ συναναστροφή. Ὁ κ. Βαδιγκτὼν δέχεται ἐπισήμως ἀπ᾽ τῆς ἐβδομάδος, τὴν δευτέραν. Ἄλλ' ἡ σύζυγός του, συμπαθεστάτη Ἀμερικανίς, προσκαλεῖ πολλάκις εἰς γεῦμα τοὺς ξένους διπλωμάτας, καὶ ἀρέσκειται φέρουσα αὐτοὺς εἰς συνάφειαν πρὸς τοὺς ἀνωτέρους λειτουργοὺς τῆς γαλλικῆς δημοκρατίας. Ὁ κ. Βαδιγκτὼν καταλείπει ἐνῶρις, περὶ τὴν δεκάτην, τοὺς προσκεκλημένους του καὶ κλείεται πάλιν εἰς τὸ σπουδαστήριόν του. Κατ' ἀρχὰς ἀναγινώσκει τὰς γαλλικὰς ἐφημερίδας, ἐφ' ὧν οἱ γραμματεῖς του ἐσημείωσαν τὰ μᾶλλον ἀξιανάγνωστα. Καὶ τὰ μὲν ἄρθρα τῆς ἐσωτερικῆς πολιτικῆς σημειοῦνται διὰ κυανοῦ, τὰ δὲ περὶ τῆς ἐξωτερικῆς δι' ἐρυθροῦ μολυβδοκονδύλου. Ἐπίσης ὑποβάλλεται αὐτῷ καὶ ἐράνισμα ἐκ τοῦ ἀλλογλώσσου τύπου. Ἄλλ' οἱ μεταφρασταὶ ὁμολογοῦσιν ὅτι ἐπὶ τῆς ὑπουργείας τοῦ Βαδιγκτῶνος τὸ ἔργον αὐτῶν ἀπλοποιήθη μεγάλως. Καὶ ὄντως, ὁ πρωθυπουργὸς εἶναι κάτοχος πέντε γλωσσῶν, τῆς ἀγγλικῆς, τῆς γερμανικῆς, τῆς ἰταλικῆς, τῆς ἑλληνικῆς καὶ τῆς ἀραβικῆς. Δύναται λοιπὸν ν' ἀναγινώσκη τὰς πλείστας ἐφημερίδας ἐν πρωτοτύπῳ. Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἐφημερίδων ὁ κ. Βαδιγκτὼν διατρέχει τὰ ἔγγραφα τῆς ὑπηρεσίας καὶ ὑπογράφει τὰ μᾶλλον ἐπείγοντα. Περὶ ὧραν ἐνδεκάτην ὁ διευθυντὴς τοῦ ἰδιαιτέρου γραφείου κ. Ποντεκουλάν φέρει αὐτῷ τὰ τηλεγραφήματα τῆς ἐσπέρας. Ὁ φάκελλος εἶναι συνήθως ὀγκώδης, διότι συνήθως τὸ ἐσπέρας τηλεγραφοῦσιν οἱ πρεσβευταὶ τὰ πορίσματα τῶν ἐργασιῶν τῆς ἡμέρας, τὰς συνδιαλέξεις των μετὰ τῶν ὑπουργῶν, τὰς πληροφορίες, ἃς συνέλεξαν. Ὁ κ. Βαδιγκτὼν ἀναγινώσκει τὰ τηλεγραφήματα, τὰ συζητεῖ καὶ ἀπαντᾷ αὐθωρεῖ. Ὁ διευθυντὴς τοῦ γραφείου ἀναχωρεῖ περὶ τὴν μίαν ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον. Τότε ὁ κ. Βαδιγκτὼν ἀναγινώσκει αὐθις τὰ ἔγγραφα, ὅσα ἐφείλκυσαν ἰδιαιτέρως τὴν προσοχὴν του καὶ σημειοῖ διὰ τοῦ μολυβδοκονδύλου εἰς τὸ περιθώριον τὴν ἔννοιαν τῆς ἀπαντήσεως, ἥτις συντάσσεται τὴν ἐπαύριον. Εἰς τὴν κλίνην ἀπέρχεται περὶ τὴν δευτέραν ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον. Ἄλλ' ἐν τῷ ὑπουργείῳ ἡ ὑπηρεσία τῶν κρυπτογραφικῶν τηλεγραφημάτων διαρκεῖ καθ' ὅλην τὴν νύκτα· ὁσάκις δ' ἀφίχθῃ τηλεγράφημά τι, ἐπιδίδεται εἰς τὸν διευθυντὴν τοῦ ἰδιαιτέρου γραφείου, ὅστις ἀποφαίνεται ἐὰν ἦναι ἀνάγκη νὰ ἐξυπνηθῶσι τὸν ὑπουργόν. Ὡς βλέπουσιν οἱ ἀναγνώσται, τὸ ἀξίωμα ὑπουργοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ἐν Γαλλίᾳ δὲν εἶναι ἐκ τῶν ἀργομισθῶν, δὲν ἐπιτρέπεται δ' εἰς τὸν κ. Βαδιγκτῶνα ν' ἀπολάσῃ τῶν ἡδονῶν τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου. Ἐκ πρώτης ὄψεως ὁ κ. Βαδιγκτὼν φαίνεται ἀνθρώπος ψυχρὸς. Ἀλλὰ μετὰ βραχείαν συνδιάλεξιν διαβλέπει τις τὸ ἀξιάγαστον αὐτοῦ ἦθος καὶ τὴν ἐμφυτον ἀγαθότητα, ἥτις ὁμως οὐδέποτε χωρεῖ

ἀχρις οἰκειότητος. Ὁ λόγος του εἶναι σαφὴς καὶ ἐσκεμμένος. Ἀκούει μετὰ προσοχῆς τὰ ἀναπτυσσόμενα αὐτῷ ἐπιχειρήματα καὶ ἐκτιμᾷ αὐτὰ προσηκόντως. Ἄλλ' ὁσάκις ἀποφασίσῃ τι, εἶναι ἀμετάτρεπτος. Θέλει νὰ κρίνῃ τὰ πάντα ἀφ' ἑαυτοῦ. Οὐδὲν ἔγγραφον διεκπεραιούται, ἐὰν μὴ ἀναγνώσῃ πρότερον ὑπ' αὐτοῦ καὶ διορθωθῇ ἰδίᾳ χειρὶ. Ἐκ πάντων τῶν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ὑπουργῶν ὁ κ. Βαδιγκτὼν εἶναι ἀναντιρρήτως ὁ μᾶλλον δυσπρόσιτος εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ τύπου. Καθ' ἐκάστην ἀνταποκριταὶ γαλλικῶν καὶ ἀλλογλώσσων ἐφημερίδων πειρῶνται ἐπὶ ματαίῳ νὰ εἰσδύσωσιν ἀχρις αὐτοῦ. Μετὰ πολλὰς περιστροφὰς καὶ βρδιουργίας ὁ ἀνταποκριτὴς μεγάλου ἀγγλικοῦ φύλλου κατάρθρωσε νὰ συστηθῇ ὑπὸ τοῦ κ. Ποντεκουλάν. «Δύριον, ἀπάντησεν ὁ κ. Βαδιγκτὼν, θὰ ὀμιλήσω εἰς τὴν Βουλὴν. Δότε εἰς τὴν κ. . . μίαν ἔδραν ἐν τῷ διπλωματικῷ θεωρεῖῳ. Ἐκείθεν θὰ δυνῆθῃ νὰ με ἀκούσῃ ἀριστα καὶ νὰ γράψῃ εἰς τὴν ἐφημερίδα του τὰς ἐντυπώσεις του περὶ τῶν λόγων μου καὶ τοῦ ἀτόμου μου». Πολλοὶ ἀνταποκριταὶ ἐν τῇ ἀπογνώσει των προσῆλθον εἰς τὰς ἐπισήμους ὑποδοχὰς τοῦ ὑπουργοῦ, καὶ μόλις παρουσιασθέντες ἀπεπειράθησαν νὰ εἰσέλθωσιν ἐν τῷ διαλόγῳ εἰς τὴν πολιτικὴν. Ὁ κ. Βαδιγκτὼν τοὺς ἀκούει μετὰ θρησκευτικῆς σιωπῆς, καὶ ἀντὶ πάσης ἀπαντήσεως τοὺς προσκαλεῖ νὰ ζητήσωσι τὴν ἐπαύριον πληροφορίας παρὰ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ἐπὶ τοῦ τύπου γραφείου.¹

Η ΕΙΣ ΣΙΒΗΡΙΑΝ ΔΕΙΦΥΓΙΑ

Ἡ ἐφημερίς τῆς Πετροπόλεως *Γολὸς* (Φωνὴ) ἀναγγέλλει ὅτι ἡ ῥωσικὴ κυβέρνησις συνήψε συμβόλαιον πρὸς τινὰ ἔμπορον ἵνα οὗτος μετακομίσῃ εἰς Σιβηρίαν δωδεκακισχιλίων καταδικωσάντων, δι' ἀτμοπλοίων καὶ διὰ τοῦ ποταμοῦ Βόλγα. Πρὸ τῆς καινοτομίας ταύτης ἡ εἰς Σιβηρίαν μετὰβασίς ἐγένετο περὶ ὅθεν δήποτε τῆς ῥωσικῆς γῆς. Πολωνὸς δὲ τις Ῥουφίνος Πιστροβσκις κατορθώσας ν' ἀποδράσῃ τῆς Σιβηρίας μετὰ τετραετῆ δίκαιον ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ τῆς οὐδύνης καὶ τοῦ θανάτου διηγείται φοβερὰ πράγματα ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν αὐτοῦ. «Οἱ φυγάδες, λέγει, διαίρουσιν κατὰ ομάδας διακοσίων πενήκοντα τὸ πολὺ ψυχῶν ἢ τοῦλάχιστον ἑκατὸν, μόνῃ δὲ ἡ μετὰβασίς αὐτῶν καὶ τὸ ἀπαιτούμενον χρονικὸν διάστημα εἶνε ἐκ τῶν μεγίστων μαρτυρίων καὶ δεινῶν τῶν ἀποκλήρων ἐκείνων θυμάτων τῆς Μοίρας. Ἡ ὁδοπορία, φέρ' εἰπεῖν, ἀπὸ Κιέβου εἰς Τοβόλσκην διαρκεῖ ἔτος ὅλον, ἐὰν δὲ οἱ κατάδικοι ἀποστελλῶνται περαιτέρω, οἷον εἰς τὰ Νερτσίνσκια μεταλλεῖα (ἐν τῇ διοικήσει τῆς Ἰρκούτσκις) θὰ ὁδοπορῶσι διετίαν ὅλην καὶ τι πλέον. Ἐκείνης συνοδείας ἡγεῖται κοζάκος ἐφιππος

1. Ημερ.

ΚΑΛΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ

Ἡ καλὴ συμπεριφορὰ συνίσταται εἰς τὸ νὰ ἐνοχλῇ τις ὀλίγον τὸν ἑαυτόν του, διὰ νὰ προξενῇ εὐχαρίστησιν εἰς τοὺς ἄλλους· ἐκ τούτου δὲ προέρχεται μέγα πλεονέκτημα δι' ἕκαστον δὲ καλῆς συμπεριφορᾶς ἀνθρώπων. Ἐὰν εἴμεθα δώδεκα π.χ. δέχομαι ἕνδεκα φιλοφρονήσεις εἰς ἀνταλλαγὴν μιᾶς καὶ μόνης, ἐπομένως εὐχαριστοῦμαι ἕνδεκάκις πλείοτερον παρὰ ἐὰν εὐρισκόμην μετὰ ξὺ ἀνθρώπων μὴ καλῆς συμπεριφορᾶς. Ἐγώϊσται, οἵτινες δὲν θέλετε νὰ ἐνοχληθῆτε διὰ κανένα, κάμνετε κακὸν ὑπολογισμόν. Κυρία Ε*.

Γινώμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΔΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΟ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιού.]

350.

Παροξυνόμεθα κατὰ τῶν κατασοφισομένων, διότι νομιζοῦσιν ἑαυτοὺς κρείττονας ἡμῶν κατὰ τὴν δεξιότητα.

351.

Μετὰ πολλοῦ πόνου λύονται τὰ δεσμὰ τοῦ καταδύσαντος ἔρωτος.

352.

Σχεδὸν πάντοτε ἡ ψυχὴ ἡμῶν νυστάζει ἐν συναναστροφῇ ἀνθρώπων, μεθ' ὧν νυσταγμὸς δὲν ἐπιτρέπεται.

353.

Ὁ χρηστὸς ἀνθρώπος καὶ μανικῶς πρὸς τὸν ἔρωτα φέρεται, βλακικῶς ὁμως οὐδέποτε.

354.

Ἐπάρχουσιν ἐλαττώματα, ὧν ἡ καλὴ χρῆσις ἀναδεικνύει αὐτὰ καὶ αὐτῆς τῆς ἀρετῆς λαμπρότερα.

355.

Ἄλλων μὲν ἀνθρώπων ὁ θάνατος διεγείρει ἐν ἡμῖν πόθον μᾶλλον ἢ λύπην, ἄλλων δὲ λύπην μὲν διεγείρει, πόθον δὲ οὐδὲν.

356.

Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, προθύμως ἐπαινοῦμεν μόνοις τοὺς θαυμάζοντας ἡμᾶς.

357.

Τὴν μικρόνοιαν πτοοῦσι καὶ τὰ ἐλάχιστα τῶν πραγμάτων, ἡ δὲ μεγαλόνοια διαβλέπει ἅπαντα καὶ ἀπτόητος μένει.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Δύο σύζυγοι συζητοῦσι περὶ τῶν δώρων, ἅτινα πρόκειται νὰ δώσωσι τὴν πρώτην τοῦ ἔτους. — Ἀλήθεια! ἀναφωνεῖ αἰφνης ὁ σύζυγος, τί σοῦ ἔδωκα περίσου τὴν πρωτοχρονιάν; — Δὲν ἐνθυμεῖσαι; τὸ ὠραῖόν μου ἄσπρον γουναρικόν. Τὸ ἡγόρασες μάλιστα χωρὶς νὰ τὸ πληρώσῃς. — Ἄ, ναί! Ἐφέτος λοιπὸν θὰ σοῦ κάμω

καὶ φέρων λόγῃν, ἔπονται δὲ οἱ κατάδικοι δεσμῶν εἴτε ἀνὰ ἓνα εἴτε ἀνὰ δύο συνδεδεμένοι τοὺς πόδας ἢ τὰς χεῖρας. Μετὰ δὲ τούτους ἔτεροι περὶ τοὺς εἰκοσι δεδεμένοι τοὺς καρπούς τῶν χειρῶν ἐπὶ σιδηρᾶς μακρᾶς βράβδου ὀριζομένης, φερομένης· τινῶν δὲ καὶ οἱ πόδες εἶνε δεδεμένοι.

Ἐφ' ἀμαξῶν φέρονται τὰ σκεῦα καὶ οἱ ἀσθενεῖς ἔχοντες περὶ τὸν τράχηλον κλοιὸν σιδηροῦν συνδεδεμένον δι' ἀλύσεως μετὰ πασσάλου προσηρμοσμένου ἐπὶ τῆς ἀμάξης. . . Ὅτε δὲ κοιμῶνται ἀδύνατον νὰ κινηθῇ τις χωρὶς καὶ νὰ μὴ ἀφυπνίσῃ τοὺς δυσμοίρους συντρόφους του, τοὺς μετ' αὐτοῦ συνδεδεμένους ἐν τῇ αὐτῇ σιδηρᾷ βράβδῳ, χωρὶς νὰ τοῖς προξενῆσθαι δριμύειας ἀλγηδόνος, ἐὰν μάλιστα κινηθῇ αἰφνης καὶ ἀποτόμως, ὡς συμβαίνει συνήθως κατὰ τὸν ὕπνον.

Φρίσσει τις ἀναλογιζόμενος ὅτι τοιαύτη τις ὁδοπορία μέλλει νὰ διαρκέσῃ ἐν ἡ δύο ἔτη. Ἡ δὲ περιγραφή τῶν δεινῶν καὶ μαρτυρίων, ἅτινα ἀναμύνοσιν τοὺς δυσμοίρους φυγάδας μετὰ τὴν ἀφίξιν των εἰς τὸν πρὸς ἄν ὄρον, εἶνε τι ἀδύνατον καὶ ἀνώτερον ἀνθρωπίνης χειρὸς. φ*

ΕΝΤΥΠΩΣΙΣ ΛΟΙΔΟΥ

[Ἐκ τοῦ Paris-Murciel]

Ἀγαπητὴ Κύριε,

Ἀμνησθῶ νὰ ἐπαρκέσω εἰς τὴν ὑμετέραν αἰτήσιν, ἃτε προσκαλουμένη νὰ δηλώσω ἐπιτετημημένως ὅ,τι αἰσθάνομαι ἄδουσα ἐπὶ σκηπτικῆς. Ἐτη ὅλα ἂν ἔγραφον, τόμους ὅλους ἂν ἐπλήρουν, δὲν θὰ ἐποίησαν τοῦτο ἀκριβῶς, διότι οὐδέποτε ἔσχον πλήρη ἐπίγνωσιν τῶν μυρίων καὶ πολυειδῶν αἰσθημάτων μου. Δι' ὅλης τῆς ἡμέρας τὰ νεῦρά μου ἐρεθίζονται, ὅταν τὸ ὄνομά μου τυπωθῇ ἐν τῷ προγράμματι ὅσον προσεγγίζει ἡ κρίσιμος ὥρα, τοσοῦτον καταλαμβάνομαι οἰονεῖ ὑπὸ φλεγμαίνοντος πυρετοῦ· παρερχομένη δὲ εἰς τὴν σκηπτικὴν φοβοῦμαι δεινότητα. Τί αἰσθάνομαι ἐφ' ὅσον ἄδω, οὐδέποτε οὔτε ἐνόησα, οὔτε ἠσθόμην, διότι τοῦτο ἐξήρτηται ἐκάστοτε ἐκ τοῦ προσώπου ὃ διαδραματίζω, καὶ τῆς τοιαῦδε ἢ τοιαῦδε συμφωνίας τῶν περὶ ἐμέ. Ὅταν πάντα βαίνωσι κατ' εὐχὴν, αἰσθάνομαι ὡς ἐν τῷ μελοδράματι *Agnès* :

Des choses que jamais rien ne peut égalier
Et dont, toutes les fois que j'en entends parler,
La douceur me chatouille, et là dedans remue
Certain je ne sais quoi, dont je suis tout émue.

Πολλάκις ἐπαναλαμβάνω τοὺς ἐν τοῖς Χερουβείμ τοῦ Μοζάρτ λόγους :

Non so più cosa son, cosa faccio,
Or di foco, ora sono di ghiaccio.

Τοὺς λόγους μου θὰ ἐποίησαν καταληπτοὺς ἄδουσα μᾶλλον ἢ γράφουσα· χειρίζομαι καλῶς τὴν φωνὴν, οὐχὶ τὸν κάλαμον.

Ἀδελφίνα Πάττη.

δῶρον τὴν τιμὴν του. Θὰ ὑπάγω νὰ τὸ πληρώσω.

— Λοιπὸν ὁ φιλάργυρος Χ. ἤνοιξε τὸ σπῆτι του, καὶ δίδει συναναστροφάς;

— Βέβαια πρὸ δύο ἡδὴ ἐβδομάδων.

— Καὶ πῶς δέχεται;

— Μὲ τὰ δύο χέρια καὶ ὁ, τι τοῦ δώσουν.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* * * Εἰς τὸν πρῶτον χορὸν, εἰς ὃν μεταβαίνει νεᾶνις, ἐρωτᾷ ἑαυτὴν: «Θὰ πέσω ὅταν θὰ χορεύσω;»

— Εἰς τὸν δεῦτερον: «Πῶς μ' εὗρήκαν; Ὠραίαν;»

— Εἰς τὸν τρίτον: «Τὰ φῶτα ἦσαν λαμπρότατα, ἡ μουσικὴ θελητικὴ, ἐχόρευσα εἰς ὅλους τοὺς χοροὺς, οἱ πόδες μου ἔτρεχαν, ἤμην ὡς μεθυσαμένη σχεδόν.»

— Εἰς τὸν τέταρτον: «Πῶς μ' εὕρισκε ὁ κ. ***, ἐκεῖνος ὅστις ἔχει τὸν πλοῦσιον θεῖον; τοῦ ἀρέσκω;» (H. Taine).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

«Αἱ νῆσοι Λοφῶδεν εἶνε ἄγονοι ὡς πάσαι αἱ ἀναρίθμητοι νῆσοι αἱ παρὰ τὴν Νορβηγίαν. Εἶνε δὲ αὐταὶ πέντε μεγάλαι καὶ πλείονες μικρότεροι κατοικοῦμενοι ὑπὸ τετρακισχιλίων περὶπου ψυχῶν. Τὸν Φεβρουάριον δὲ καὶ τὸν Μάρτιον ἐπιδίδονται μετὰ πλείστης δραστηριότητος εἰς τὴν ἄλιεῖαν τοῦ ὀνίσκου. Ἀρχομένου τοῦ Φεβρουαρίου ὁ ὀνίσκος ἐρχεται ἀπὸ τοῦ πελάγους πρὸς τὰς ἀκτὰς τοσοῦτον πυκνὸς τὸ πλῆθος, ὥστε λέγεται ὅτι ὅταν ὠτοκλήσωσι καὶ ἐκκολαφθῶσι τὰ ἰχθύδια σχηματίζονται ἐν τῷ βυθῷ τῆς θαλάσσης ὄρη ὄλα, ἐφ' ὧν οὐχὶ σπανίως προσκρούει ἡ βολίς. Ἀφ' οὗ ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου παρασκευάσωσι οἱ ἐκ τῶν περὶξ ἐρχόμενοι ἄλιεις τὰ πρὸς ἄλιεῖαν, ἐπιδίδονται εἰς αὐτὴν ἐπιβαίνοντες τρισχιλίων πλοικαρίων εἰκοσακισχίλιοι ἄνδρες. Διακρίονται δὲ τὰ ὕδατα εἰς τρεῖς τάξεις, τούτῃσι εἰς τὰ ἔχοντα βάθος 30 ὄργυιων (55 μέτρων), 45 ὄργ. (82 μέτρων) καὶ 120 ὄργ. (219 μέτρων), πέραν δὲ τούτων ἡ θάλασσα εἶνε τοσοῦτον βαθεῖα, ὥστε καὶ μετὰ 300 ὄργυιας (549 μέτρα) δὲν δύναται τις νὰ εὕρῃ τὸν πυθμένα αὐτῆς.

Τῷ 1877 ἡ ἄλιεῖα ἤτο τι ἐξαιρετόν· διότι ἐν αὐταῖς ταῖς Λοφῶδεν νήσοις ἠλιεύθησαν 29, 500,000 ὀνίσκων, τούτῃσι κατὰ 5,500,000 πλείονες τοῦ 1860, ὅπερ ἐνομιζέτο τὸ γονιμώτατον πάντων τῶν ἐτῶν. Εἰς τὸ ποσὸν τοῦτο ἂν προσθέσωμεν καὶ τοὺς ἐν ταῖς παρακειμέναις ἀκταῖς συλληφθέντας 4,500,000 ὀνίσκους, ἔχομεν ἐν ὅλῳ 34,000,000. Τούτων δὲ 500,000 ἐφαγώθησαν ὑπὸ τῶν ἀλιέων, 24,500,000 ἐπαστῶθησαν καὶ 4,500,000 ἐξηράνθησαν.

«Ἡ περιουσία, ἣν κατέλιπεν ὁ ἰδιότροπος

δοῦξ τῆς Πορτλάνδης, εἶνε ἀληθῶς μυθώδης. Τὸ ἐν Βελγίῳ κτῆμα ἀπέφερον αὐτῷ κατ' ἔτος 1,375,000 φράγκα, τὰ αὐτόθι ἀνθρακωρυχεῖα 250,000 φράγκα (ἀλλ' ἡ ἐξ αὐτῶν πρόσοδος ὅ' ἀνέλθη βραδύτερον εἰς 2,500,000 φράγκα), τὰ ἐν Νορθουμβερλάνδῃ κτῆματα 300,000 φράγκα, τὰ ἐν Καιτινέσ, 200,000 φράγκα, τὰ ἐν Ἀϊρσάϊρ 1,500,000 φράγκα, αἱ ἐν Λονδίῳ οἰκίαι 2,500,000 φράγκα. Ἡ κινητὴ περιουσία τοῦ δουκὸς ἀνήρχετο εἰς 25,000,000 φρ. εἰς χρεώγραφα· κατὰ τὸν θάνατόν του δ' εὗρέθησαν κατατεθειμένα εἰς τὸν τραπεζίτην του εἰς μετρητὰ 1,750,000 φρ. Ὁ κληρονόμος του ἀπέτισεν εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον ὡς φόρον ἐπὶ τῆς κληρονομίας 10,000,000 φρ. Εἶς ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

[Συμβουλαὶ πρὸς τοὺς γαμβρούς.]

Ἐπεὶ ἡ ἀίσιδοξία ἤθελεν εἶναι τὸ νὰ εἴπη τις ὅτι ὅλοι αἱ νύμφαι εἶναι ἡμίθειαι, ὡς κατὰ τοὺς μυθικοὺς χρόνους, ἀλλὰ καὶ ἄδικον ν' ἀρνηθῆ ὅτι ὑπάρχουσιν ἄγγελοι μετὰ αὐτῶν, καὶ πλείονες μάλιστα ἐν Παρισίοις ἢ ἐν πάσῃ ἄλλῃ χώρᾳ. Πρέπει δὲ καὶ νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι μέχρις ἐλαττώματος προβαίνει ἐνίοτε ἡ παρεχομένη ὑπὸ τῶν Παρισίων μητέρων εἰς τὰς θυγατέρας ἀγγελικὴ ἀνατροφή, ἀφοῦ ἐκ ταύτης καθίστανται διανοητικῶς τε καὶ ἠθικῶς πλάσματα τοσοῦτον ἄβρα καὶ εὐπαθῆ, ὥστε ἀποβαίνει ἀδύνατον νὰ ἐγγίση αὐτὰ ἀνευ πόνου ἢ χειρὸς σὺν ἡθῶς θνητοῦ.

Αἱ τοιαύτης τυχοῦσαι ἀνατροφῆς νεάνιδες ἐλεύθουσιν, ὡς εἶναι ἐπόμενον, πάντας τοὺς γαμβρούς, νομίζοντας ὅτι παρέχεται αὐτοῖς ἐκ ταύτης ἐγγύησον εὐδαιμονίας καὶ ἀσφάλεια κατὰ παντὸς συζυγικοῦ κινδύνου. Ἐκ τοιούτων ὁρμώμενοι σκέψων διώκουσιν ἀκαμάτως τὰ τοιαῦτα ἀγγελικὰ πλάσματα, νομφεύονται αὐτὰ μετὰ χαρᾶς καὶ κοιμῶνται ἔπειτα ἐν εἰρήνῃ.

Οὐδόλωσ ὀρεγόμεθα νὰ ταράξωμεν τὴν ἡσυχίαν των· ἀλλὰ πρέπει ἐν τούτοις νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι ὁ ἀναλαμβάνων νὰ μεταφυτεύσῃ ἀπὸ τοῦ μητρικοῦ εἰς τὸ συζυγικὸν ἀνθοκομεῖον τοιοῦτον εὐγενὲς ἄνθος πρέπει νὰ ἦναι ὁ ἴδιος διακεκριμένος ἀνθοκόμος. Πανταχοῦ εὐδοκίμοισι μόνον τὰ συνήθη φυτὰ, τὰ δὲ ἐκλεκτὰ, ἂν στερεθῶσιν εὐχύμου χόματος καὶ ἀόκνου περιποιήσεως, ἢ μαραίνονται καὶ θνήσκουσιν ἢ ἐπανερχονται εἰς τὴν ἀγρίαν κατάστασιν καὶ ἀκάνθως μόνον ἀποδίδουσιν ἀντὶ ἀνθέων.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, νομιζόμεν καθῆκον ἡμῶν νὰ συμβουλευσωμεν τοὺς πεζοὺς ἄνδρας νὰ νομφεύονται ἀπτόρους γυναῖκας· τοῦτο οὐ μόνον φιλάνθρωπότερον ἀλλὰ καὶ πολὺ ἀσφαλέστερον εἶναι.

P.

[Octave Feuillet]